

Avsedd för
Formas

Typ av dokument
Rapport

Datum
Maj, 2019

RAPPORT

KARTLÄGGNING AV HUR AGENDA 2030 PÅVERKAR OLIKA LÄNDERS STRATEGIER OCH VERKSAMHET INOM FORSKNING OCH INNOVATION

RAPPORT
KARTLÄGGNING AV HUR AGENDA 2030 PÅVERKAR OLIKA
LÄNDERS STRATEGIER OCH VERKSAMHET INOM
FORSKNING OCH INNOVATION

Projektnamn **KARTLÄGGNING AV HUR AGENDA 2030**
PÅVERKAR OLIKA LÄNDERS STRATEGIER OCH VERKSAMHET
INOM FORSKNING OCH INNOVATION

Mottagare **Erik Roos, Formas**

Typ av dokument **Rapport**

Datum **2019-05-07**

Förberett av **Erik Joachimsson, Matilda Jonung och Katarina Steijer**

Ramboll
Krukmakargatan 21
Box 17009
SE-104 62 Stockholm

T +46 (0)10 615 60 00
<https://se.ramboll.com>

Kartläggning av hur Agenda 2030 påverkar olika länders strategier och verksamhet inom forskning och innovation

R4:2019

ISBN: 978-91-540-6110-5

Erik Joachimsson, Matilda Jonung och Katarina Steijer
Ramboll, Maj 2019.

Förord

Om vi ska uppnå målen i Agenda 2030, och hitta lösningar på vår tids stora samhällsutmaningar krävs mer forskning och innovation. Den här studien är ett bidrag till det samtal som handlar om hur forskningsfinansiärer och forskningsutförare kan arbeta för att skapa forskningsbaserad kunskap i arbetet med att ta ytterligare steg mot målen i Agenda 2030.

Både forskningsfinansiärer och forskningsutförare arbetar idag med målen, men fortfarande med otillräcklig koordinering och utan tydliga strategier. Även om Sverige generellt ligger långt fram i arbetet med Agenda 2030, finns det mycket att lära av hur andra länder har tagit sig an implementeringen av de globala hållbarhetsmålen.

För att skapa ökad förståelse och få underlag för prioriteringar har Formas gett konsultbolaget Ramboll i uppdrag att genomföra en studie om hur Agenda 2030 påverkat och integrerats i andra länders policy, strategier och verksamhet inom forskning och innovation. Baserat på en inledande kartläggning har ett urval för fördjupade studier av arbetet i tre länder gjorts – Finland, Nederländerna och Kanada – som har bedömts som särskilt intressanta för Sverige.

Vi hoppas att resultaten i studien kan bidra till fortsatta diskussioner om hur svenska forskningsfinansiärer och forskningsutförare ska arbeta vidare med Agenda 2030. Vi hoppas också att exemplen kan ge ytterligare inspiration för att utforma en forsknings- och innovationspolitik som stöder detta.

Stockholm den 20 maj 2019

Ingrid Petersson
Generaldirektör Formas

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	SAMMANFATTNING – En internationell utblick över Agenda 2030 inom forskning och innovation	3
1.	En internationell kartläggning av forskning och innovation kopplat till Agenda 2030	3
1.1	En internationell kartläggning av Agenda 2030 i forskningspolitiken	4
1.2	Forsknings- och innovationspolitiken har nära band till Agenda 2030	4
1.3	Uppdraget har genomförts i flera steg	5
1.4	Rapportens disposition	5
2.	Inspiration är hämtad från tre länder	6
2.1	Baserat på utarbetade urvalskriterier identifierades tre länder	6
2.2	Resultatet av urvalsprocessen – Finland, Nederländerna och Kanada	7
2.3	Sammanfattande kommentarer på urvalet av länder	7
3.	Det svenska arbetet med Agenda 2030	8
3.1	Den nationella handlingsplanen berör forskning och innovation på ett övergripande sätt	8
3.2	Den forskningspolitiska propositionen utgår från globala och nationella samhällsutmaningar	8
3.3	Svenska forskningsfinansiärer arbetar med Agenda 2030	9
3.4	Flera svenska lärosäten arbetar med Agenda 2030	10
3.5	Sammanfattande reflektioner – Sveriges arbete med Agenda 2030	12
4.	Finlands arbete med forskning och innovation kopplat till Agenda 2030	13
4.1	Arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 har en stark nationell förankring i Finland	13
4.2	Finland har en relativt stark länk mellan forskning/innovation och Agenda 2030	14
4.3	Forskningsfinansiärernas engagemang i Agenda 2030 ökar, men på frivillig basis	15
4.4	Finska lärosäten starkt engagerade i Agenda 2030	17
4.5	Sammanfattande reflektioner – inspiration till Sverige på olika nivåer	19
5.	Nederländernas arbete med forskning och innovation kopplat till Agenda 2030	21

5.1	Nederländerna samlade tidigt samhällsaktörer i Agenda 2030-arbetet	21
5.2	Länken mellan forskning och innovation och Agenda 2030 drivs underifrån	22
5.3	Forskningsfinansiärerna arbetar med Agenda 2030 på frivillig basis	23
5.4	Nederländska lärosäten är engagerade i Agenda 2030	25
5.5	Sammanfattande reflektioner – inspiration till Sverige på olika nivåer	27
6.	Kanadas arbete med forskning och innovation kopplat till Agenda 2030	29
6.1	Kanada är i process att ta fram en nationell strategi för Agenda 2030	29
6.2	Relativt otydlig länk mellan forskning/innovation och Agenda 2030 i Kanada	31
6.3	Kanadensiska myndigheters arbete med Agenda 2030 har en internationell prägel	32
6.4	Kanadensiska lärosäten börjar ta plats i Agenda 2030-sammanhang	34
6.5	Sammanfattande reflektioner – inspiration till Sverige på olika nivåer	36
7.	Sammanfattande reflektioner och inspiration	37
7.1	Sju övergripande reflektioner kring Agenda 2030	37
7.2	Det finns inspiration att hämta till en svensk kontext och till Formas som organisation	38
7.3	Inspiration: Policyutveckling inom forskning och innovation och kopplingen till Agenda 2030	39
7.4	Inspiration: Hur Formas kan utveckla sitt arbete med Agenda 2030	40
7.5	Avslutande reflektioner kring huvudsakliga framgångsfaktorer och utmaningar i Agenda 2030-arbetet	42
8.	Källor	43

FIGURER

Figur 1. Grundfrågeställningar för studien	4
Figur 2. Agenda 2030 – 17 SDG:s	5
Figur 3. Svenska forskningsfinansiärers arbete med Agenda 2030	9

TABELLER

Tabell 1. Övergripande datainsamlingsmatris	5
Tabell 2. Kriterier, indikatorer och resultat	6
Tabell 3. Styrkor och svagheter med respektive land/fallstudie	7
Tabell 4. Sammanställning av inspiration från länderna i relation till rapportens frågeställningar	39

SAMMANFATTNING – EN INTERNATIONELL UTBLICK ÖVER AGENDA 2030 INOM FORSKNING OCH INNOVATION

Agenda 2030 består av 17 globala hållbarhetsmål och är FN:s gemensamma ramverk för att bidra ett hållbart samhälle. Denna rapport är en kartläggning av hur tre olika länder arbetar med Agenda 2030 inom ramen för forskning och innovation, sett till såväl policy som operativ verksamhet. Kartläggningen inkluderar Finland, Nederländerna och Kanada. Studien syftar till att analysera hur Agenda 2030 har påverkat strategier och verksamhet i forsknings- och innovationspolitiken internationellt sett. Detta inkluderar hur länderna arbetar på nationell nivå inom forsknings- och innovationspolitiken, hur forsknings- och innovationsfinansiärer arbetar med Agenda 2030, samt hur ett urval av högskolor och universitet inkluderar Agenda 2030 i sin verksamhet. Rapporten har tagits fram av Ramboll Management Consulting.

Analysen visar tydligt att det inte finns ett sätt att arbeta med Agenda 2030, utan detta varierar från land till land och mellan verksamheter i varje land. Inget av de studerade länderna har ett fullt utvecklat implementeringssystem för Agenda 2030 längs hela styrkedjan från nationell nivå, till forskningsfinansiär-/innovationsmyndighetsnivå och ner till högskole-/lärosättesnivå inom forskning- och innovationspolitiken. Inspiration till en svensk kontext och för Formas kan således hämtas från olika länder och organisationer.

I likhet med Sverige har de analyserade länderna en lång tradition av att arbeta med frågor kring hållbar utveckling. Länderna startar därför sitt Agenda 2030-arbete från en redan relativt hög nivå. Mycket av det initiala arbetet med Agenda 2030 har varit fokuserat på att kartlägga och kategorisera redan existerande insatser och verksamheter mot hållbarhetsmålen. De flesta länder och aktörer står nu inför nästa steg i utvecklingen, vilket blir att utforma policy för fler insatser som baseras på Agenda 2030 som ramverk.

Analysen av de olika länderna visar att styrning (top-down) och engagemang (bottom-up) kan kombineras för att få genomslag i arbetet med agendan, oavsett om det handlar om nationell nivå eller inom en enskild verksamhet. För Formas kan inspiration hämtas med hänsyn till att det är av vikt att verka för en tydligare styrning mot Agenda 2030 i forsknings- och innovationspolitiken på nationell nivå. Ett led i arbetet för Formas del skulle kunna vara att verka för att Agenda 2030 blir ett övergripande ramverk för den nya forskningspropositionen, snarare än en separat del i propositionen eller för enskilda satsningar och verktyg.

Genom att koppla nationella forskningsprogram och utlysning av forskningsmedel till Agenda 2030 kan forskningsfinansiärer påverka universitet och högskolor att arbeta mot hållbarhetsmålen. Forskningsfinansiärerna kan exempelvis ställa krav på sökande att knyta an till Agenda 2030 i ansökan om medel. Denna utveckling går att se i både Finland och Kanada. Framåt kan Formas initiera förforskningsfinansiärs gemensam programlogik/ramverk för hur kommande nationella program kopplar till Agenda 2030 och därmed verka för en tydlig koppling mellan rollen som forskningsfinansiär och hållbarhetsmålen.

Agenda 2030 kräver bred samverkan och nya former av samarbeten, exempelvis med icke-traditionella aktörer. Genom gemensamma utlysningar från flera forskningsfinansiärer har tvärdisciplinär samverkan kunnat understödjas i exempelvis Kanada. Vidare kräver målens inbördes relation och målkonflikterna dem emellan nya former av forskningsinsatser med större fokus på det tvärdisciplinära. En viktig roll för Formas blir således att fortsätta arbeta med/verka för att involvera en bredd av aktörer i Agenda 2030-arbetet samt påverka forsknings- och innovationspolitiken i denna riktning.

Till Formas som organisation finns internationell inspiration att hämta kring hur verksamheten kan fördjupa sitt arbete med Agenda 2030. Det handlar bland annat om att våga sätta Agenda 2030 som övergripande ramverk för myndigheten. Det kan exempelvis innebära att än mer systematiskt utforma program, utlysningar och beslutsunderlag utifrån Agenda 2030 samt utveckla ett tydligt ramverk för uppföljning av hur arbetet med agendan fortskrider. En fördjupning av Agenda 2030-arbetet kräver även kontinuerlig analys av hur Agenda 2030 tolkas och omsätts i Formas kontext, samt systematisk inkludering i organisationens strategier. Formas tidiga applicering av Agenda 2030 skapar förutsättningar för att ta ett tydligare ledarskap i frågan, såväl i Sverige som internationellt.

1. EN INTERNATIONELL KARTLÄGGNING AV FORSKNING OCH INNOVATION KOPPLAT TILL AGENDA 2030

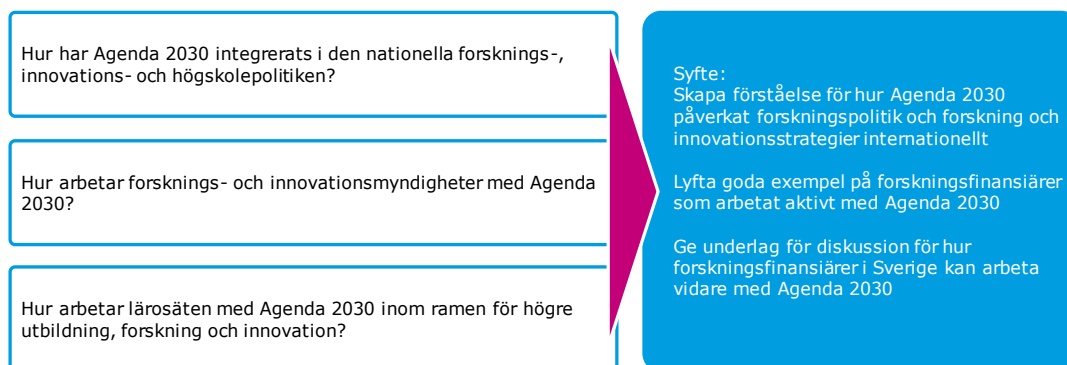
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) finansierar forskning och innovation för hållbar utveckling. Formas har i uppgift att bistå regeringen med analyser och underlag inom forskningspolitiken. Inför arbetet med en ny forskningspolitisk proposition avser Formas inkomma till regeringen med underlag om hur Agenda 2030 kan implementeras i forskning- och innovationspolitiken.

Mot bakgrund av detta har Ramboll Management Consulting (fortsättningsvis Ramboll) fått i uppdrag att genomföra en internationell kartläggning och analys av hur Agenda 2030 kopplas till forsknings- och innovationspolitiken i ett urval av länder. Följande avsnitt presenterar studiens syfte och uppdragets genomförande i korthet. Sist i avsnittet följer rapportens disposition.

1.1 En internationell kartläggning av Agenda 2030 i forskningspolitiken

Studien syftar till att genomföra en kartläggning och analys av hur Agenda 2030 har påverkat strategier och verksamhet i forsknings- och innovationspolitiken internationellt sett. Rambolls kartläggning utgår från tre huvudsakliga frågeställningar som knyter an till studiens övergripande syfte. I figuren nedan framgår uppdragets frågeställningar.

Figur 1. Grundfrågeställningar för studien

För att besvara frågeställningarna har fördjupade analyser gjorts av tre länder. Målet har varit att dessa **goda exempel tillsammans ska kunna bidra till att komplettera och stärka Formas och det svenska genomförandet av Agenda 2030**, särskilt kopplat till forskning och innovation. Föreliggande studie är ett diskussionsunderlag till Formas som kan användas som inspel till kommande forskningspolitiska proposition.

1.2 Forsknings- och innovationspolitiken har nära band till Agenda 2030

Agenda 2030 beslutades vid FN:s toppmöte i september 2015 och består av 17 globala mål för hållbar utveckling. Till varje mål hör ett antal delmål som sammanlagt uppgår till 169 stycken. Målen inom ramen för Agenda 2030 sammanfattas i bilden nedan. I denna rapport används genomgående förkortningen SDG – "Sustainable Development Goals" – för de 17 mål som ingår i Agenda 2030. Implementeringen av Agenda 2030 är fortfarande i ett relativt tidigt skede generellt och så även inom forsknings- och innovationspolitiken. Samtidigt riktas forsknings- och innovationspolitiken i ökad mån mot att lösa stora samhällsutmaningar¹ och fyller därmed en potenti-

¹ Lundin; Schwaag Serger, 2018, *Agenda 2030 and a Transformative Innovation Policy*.

ell nyckelfunktion i att bidra till målen i Agenda 2030. Ett av målen i Agenda 2030 fokuserar specifikt på forskning och innovation, nämligen mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur.

Figur 2. Agenda 2030 – 17 SDG:s

1.3 Uppdraget har genomförts i flera steg

Uppdraget har genomförts i tre huvudsakliga faser. Samtliga faser har genomförts i nära dialog mellan Ramboll och Formas givet uppdragets explorativa karaktär. Den inledande fasen av utvärderingen bestod av en förberedelsefas där kartläggningens struktur och design utarbetades. I detta moment ingick inläsning av relevant dokumentation rörande uppdraget, explorativa intervjuer, urval av länder samt framtagande av kartläggningsverktyg. Urvalet av länder var en central del av uppdraget och hade på många sätt stor inverkan på resultatet av studien, varför detta gjordes utifrån en strukturerad process, som beskrivs i påföljande kapitel 2.

Den andra fasen av utvärderingen bestod av datainsamling och analys. Datainsamlingen bestod framförallt av två typer av källor: strukturerad dokumentstudie och semistrukturerade intervjuer. Sammanställning av intervjuerna framgår i tabellen nedan. Materialet analyserades sedan tillsammans med Formas. Totalt genomfördes två workshoppar tillsammans med Formas.

Tabell 1. Övergripande datainsamlingsmatris

Typ av intervju	Typ av aktörer
Explorativ semi-strukturerad intervju med fokus på urval av länder för studien	Totalt genomfördes 7 explorativa intervjuer. Dessa inkluderade representanter från Vinnova, Svenska miljöinstitutet, Stockholms Environmental Institute, OECD, Svenska delegationen för Agenda 2030, IVA och regeringskansliet.
Semi-strukturerade intervjuer på landnivå	Totalt genomfördes 21 intervjuer med aktörer i Finland, Nederländerna och Kanada.

Den tredje fasen syftade till att ta fram ett gediget underlag och en tydlig rapport, baserat på datainsamlingen i fas 2, samt en muntlig avrapportering.

1.4 Rapportens disposition

Efter detta inledande avsnitt följer resultatet av den urvalsprocess som gjorts för att identifiera länder för fördjupad analys (kapitel 2). Kapitel 3 består av en beskrivning av det svenska arbetet med Agenda 2030 kopplat till forsknings- och innovationspolitiken. Därefter följer landsstudierna för Finland (kapitel 4), Nederländerna (kapitel 5) samt Kanada (kapitel 6). I avslutande kapitel (7) presenteras sammanfattande reflektioner från landsstudierna och hur dessa kan ge inspiration till en svensk kontext. I kapitel 8 återfinns de datakällor som ligger till grund för arbetet. I bilaga 1 sammanställs urvalskriterierna för landsstudierna och i bilaga 2 framgår analysramen som studien utgått från.

2. INSPIRATION ÄR HÄMTAD FRÅN TRE LÄNDER

Följande avsnitt behandlar urvalet av länder som ligger till grund för studien. Vidare presenteras resultatet av urvalsprocessen för att identifiera länder för fördjupad analys av integreringen av Agenda 2030 i forsknings- och innovationspolitiken på olika nivåer. Urvalet var en central del av uppdraget, givet att det har stor påverkan på vilken typ av resultat som studien har möjlighet att bidra med. Avsnittet avslutas med sammanfattande kommentarer.

2.1 Baserat på utarbetade urvalskriterier identifierades tre länder

Processen för urval av länder till fallstudierna genomfördes i flera steg. Initialt genomfördes en övning tillsammans med Formas för att identifiera en rad länder som kunde vara intressanta för studien, vilket resulterade i Norge, Finland, Nederländerna, Storbritannien, Schweiz, USA, Japan, Colombia och Tyskland. Därefter togs indikatorer fram kring länder internationellt inom tre områden, i enlighet med tabellen nedan.

Urvalskriterierna fokuserade på de tre områden: (1) Hur långt fram länderna ligger i *Agenda 2030-arbetet*, (2) hur långt fram länderna ligger inom *forskning och innovation* och (3) ländernas *genomförbarhet/överförbarhet* till en svensk kontext. För att bedöma detta togs indikatorer fram för vart och ett av dessa områden, i enlighet med tabellen nedan.

Tabell 2. Kriterier, indikatorer och resultat

Kriterier	Indikatorer	Resultat
Agenda 2030 arbetet - Hur långt fram ligger länderna i Agenda 2030-arbetet?	SDG Global Index. Indexet bygger på ett stort antal indikatorer relaterat till samtliga mål i Agenda 2030, framtaget av Sustainable Development Solutions Network (SDSN) och Bertelsmann Stiftung.	Sverige placeras högst i indexet följt av Danmark, Finland och Tyskland, nära följt av flertalet europeiska länder. Värt att notera är dock att värdet på indexet framförallt påverkas av ländernas utgångsläge, och inte bara i vilken utsträckning länderna arbetat aktivt med Agenda 2030. I genomförda intervjuer framkommer bland annat att Colombia haft ett ambitiöst arbete kopplat till Agenda 2030, även om de har lägre poäng i indexet av de länder som analyserats.
Forskning och innovation – Hur framstående är länderna inom forskning och innovation?	Indikatorer för SDG 9.5 ² kombinerat med European Innovation Scoreboard.	Olika länder placerar sig högt kopplat till de olika indikatorerna. Exempelvis ligger USA och Storbritannien långt fram vad gäller ranking av ländernas främsta universitet, medan till exempel Israel och Sydkorea placerar sig högt vad gäller offentliga utgifter för forskning och innovation som andel av BNP. Sett till både mängden vetenskapliga publikationer och EU:s sammanvägda index European Innovation Scoreboard ligger Schweiz och Danmark långt fram. Sverige ligger även relativt högt för samtliga indikatorer och index som analyserats kopplat till forskning och innovation. Den sammanvägda bilden från indikatorerna är att Schweiz, Danmark, Australien, Singapore, USA, Finland, Tyskland och Sydkorea är framstående inom forskning och innovation.
Överförbarheten till svensk kontext: Huruvida slutsatser och resultat går att applicera i en svensk förvaltningsstruktur?	SGI Index (Sustainable Governance Indicators) ³ .	Sverige är nummer 1 i SGI Governance Index. Även andra nordiska länder placerar sig i toppen av SGI Governance Index, med Danmark, Norge och Finland som nummer 2, 3 och 4. Utifrån indexet tycks även länder som Kanada, Tyskland, Storbritannien, Australien och Schweiz ha goda förutsättningar för överförbarhet. Samtidigt framkommer i intervjuer att det finns svårigheter att till exempel överföra lärdomar från länder som Tyskland, som har en stark styrning på förbundslandsnivå.

En landlista baserad på urvalskriterierna (vilken inkluderade de länder som var topp-tio i någon av indikatorerna, samt Colombia) sammanställdes därefter och diskuterades sedan i explorativa intervjuer med en rad aktörer⁴. Det kvalitativa resonemanget i intervjuerna kompletterades med

² Average of top 3 university ranking, Scientific and technical journal articles (items per bn. PPP\$ GDP), Government R&D expenditures (% GDP)

³ SGI Index (Sustainable Governance Indicators), vilken utreder dels till vilken grad ett lands institutionella strukturer bidrar till att förstärka den offentliga sektorns handlingskapacitet, dels till vilken grad medborgare, icke-statliga organisationer och andra organisationer är utrustade för att genom deltagande kunna utkräva ansvar av landets regering.

⁴ Dessa inkluderade representanter från Vinnova, Svenska miljöinstitutet, SEI, OECD, Svenska delegationen för Agenda 2030, IVA och regeringskansliet.

en strukturerad analys av 15 studier (från Stockholm Environmental Institute (SEI), OECD, Tillväxtanalys, Agenda 2030-delegationen, Bertelsmann, Förenta Nationerna (FN), etc.). Utifrån den initiala analys som gjorts av ett tjugotal länder framträdde sju länder som lämpliga för fördjupad analys, nämligen Finland, Nederländerna, Schweiz, Kanada, Colombia, Danmark och Norge. I diskussionen landade Formas i en central princip som grundval för det slutgiltiga urvalet av tre länder: urvalet av länder skulle representera ett nordiskt land, ett europeiskt land och ett land utanför Europa. Utifrån denna princip kombinerad med den kvantitativa och kvalitativa analysen valdes Finland, Nederländerna och Kanada ut för fördjupad analys. Den underliggande materialet för urvalet återfinns i *Bilaga 1. Urval av länder*.

2.2 Resultatet av urvalsprocessen – Finland, Nederländerna och Kanada

Finland har bland annat flera utmaningsdrivna forskningsprogram och har visat sig ha vissa styrkor inom områden där Sverige är svagare. Ett exempel är inom policydrivande forskning. Även **Nederländerna** har flera utmaningsdrivna forskningsprogram. Nederländernas har också ett innovativt sätt att arbeta med policyutveckling som präglas av "bottom-up" och har tradition av att arbeta med partnerskap mellan akademi och andra samhällsaktörer för att bidra till de globala målen. **Kanada** har också flera utmaningsdrivna forskningsprogram, är i processen att ta fram en implementeringsplan för Agenda 2030. Landet har också flera framstående universitet och har i en ny mätning från *Times Higher Education, World University Rankings*, som kategoriserar universitetets arbete mot SDG:er sammantaget, rankats högt. I intervjuer beskrivs Kanada som framåt och experimenterande i sitt tillvägagångssätt kring Agenda 2030. Samtliga länder ligger långt fram i sitt hållbarhetsarbete. En sammanfattande bedömning av ländernas styrkor och svagheter framgår i tabell 3. I nästkommande kapitel redogörs fördjupat för respektive lands arbete.

Tabell 3. Styrkor och svagheter med respektive land/fallstudie

Land	Styrkor	Svagheter
Finland	<ul style="list-style-type: none"> • Plats 3 SDG Index. • Finns en implementeringsplan för Agenda 2030. • Finns utmaningsdrivna forskningsprogram. • Starka i flera områden där Sverige är svagare. Kan finnas viktiga lärdomar där, bland annat kopplat till policydrivande forskning. • Hög överförbarhet till Sverige. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligger generellt efter Sverige i flera relevanta mätningar, dock marginellt.
Nederländerna	<ul style="list-style-type: none"> • Plats 11 SDG Index. • Finns utmaningsdrivna forskningsprogram. • Bottom-up baserad policyutveckling. • Partnerskap/co-creation för SDG-uppfyllelse mellan akademi och andra samhällsaktörer. • Stark koppling till Horisont 2020. 	<ul style="list-style-type: none"> • Generellt betydligt lägre rankade än Sverige i relevanta mätningar. • Något annorlunda förvaltningsstruktur.
Kanada	<ul style="list-style-type: none"> • Plats 20 SDG Index. • Högt rankade universitet. • Finns utmaningsdrivna forskningsprogram. • Beskrivs som framåt och experimenterande i sitt tillvägagångssätt för Agenda 2030. 	<ul style="list-style-type: none"> • I delar svårt att jämföra med Sverige baserat på stark regional styrning. • Geografiskt stora skillnader och annorlunda förvaltningsstruktur.

2.3 Sammanfattande kommentarer på urvalet av länder

Urvalet av länder för studien ger **en bredd av länder, från ett nordiskt perspektiv (Finland) till Europeanivå (Nederländerna) och internationellt (Kanada)**. Läsaren bör dock beakta att inget land ligger längst fram på alla områden, varför inspiration kan hämtas från olika nivåer (nationell nivå, forskningsfinansier-/innovationsmyndighetsnivå och högskole-/lärosättesnivå) från de olika fallstudierna. Det är också av vikt att beakta att Sverige ligger relativt långt fram både implementeringsmässigt inom Agenda 2030, men också inom forskning och innovation.

Det Ramboll har letat efter är goda exempel, som kan vara av inspiration för Sverige och för hur forskningsfinansierare som Formas kan ta sig an och verka för Agenda 2030. Det kan vara exempel på hur landet har riggat en genomförandestruktur i sitt regeringskansli eller konkreta verktyg som initierats av forskningsfinansierande myndigheter eller universitet.

3. DET SVENSKA ARBETET MED AGENDA 2030

Följande avsnitt behandlar det svenska arbetet med Agenda 2030. Avsnittet fungerar som en bakgrund till påföljande kapitel om Finlands, Nederländernas och Kanadas arbete med Agenda 2030. Inom ramen för denna studie har inte ingått att studera det svenska systemet närmare; informationen bygger främst på existerande studier samt till viss del på information från experter i Sverige. Avsnittet avslutas med sammanfattande reflektioner.

3.1 Den nationella handlingsplanen berör forskning och innovation på ett övergripande sätt

Regeringen har tagit fram en nationell handlingsplan⁵ för Agenda 2030 (2018–2020). Denna syftar till att ta steg för att nå målen genom att underlätta alla samhällsaktörers bidrag till den fortsatta omställningen i enlighet med Agenda 2030. Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 slagit fast att Agenda 2030 ska genomföras inom ramen för ordinarie styrning och processer och genom arbete inom alla politikområden. Trots framsteg finns utmaningar i Sveriges arbete för att nå de globala hållbarhetsmålen. En utmaning är exempelvis att stärka nationella institutioner för att kunna möta de komplexa, tvärspektoriella utmaningar som Agenda 2030 medför.⁶ Det svenska arbetet med Agenda 2030 stöds och stimuleras av Agenda 2030-delegationen.

I Sveriges handlingsplan för Agenda 2030 framhålls forskning och innovation som en viktig komponent, där användningen av ny och existerande forskning är avgörande för utveckling av nya metoder och styrmedel för att nå de globala målen. Agenda 2030 medför komplexa utmaningar, varför regeringen vill utveckla samarbetet med universitet och högskolor. Insatser för att genomföra målsättningarna i Agenda 2030 ska vila på en solid vetenskaplig grund och en evidensbaserad policyutveckling.

3.2 Den forskningspolitiska propositionen utgår från globala och nationella samhällsutmaningar

I den forskningspolitiska propositionen från 2016⁷ framgår att forskningspolitiken ska svara mot globala och nationella samhällsutmaningar, med klimat och miljö, hälsa, digitalisering, ett hållbart samhälle, samt förbättrade kunskapsresultat i det svenska skol- och utbildningssystemet som centrala teman. Agenda 2030 lyfts som särskilt betydelsefull, eftersom forskning och innovation är ett prioriterat område för att nå de globala hållbarhetsmålen. Som ett led i detta arbete inrättades 2017 sju nationella forskningsprogram med fokus på forskningens bidrag till att lösa stora samhällsutmaningar. Regeringen betonar i den forskningspolitiska propositionen att forskningsprogrammen bör utgå från utmaningarna i Agenda 2030. Regeringen gav Vetenskapsrådet, Forte och Formas uppdraget att inrätta programmen inom av regeringen utpekade områden.⁸

Betänkandet från Agenda 2030-delegationen (2019)⁹ berör särskilt stärkt kunskap, forskning och innovation. I betänkandet föreslås att regeringen inför nästa forskningsproposition ger i uppdrag till universitet och högskolor, forskningsfinansiärer, samt andra relevanta myndigheter att belysa forsknings- och innovationsbehov i relation till Agenda 2030. Delegationen rekommenderar även att regeringen i kommande forskningspropositioner prioriterar utmaningsdriven forskning och innovation, inom områden som bidrar till omställning till en hållbar utveckling i linje med Agenda

⁵ Regeringskansliet, 2018, *Handlingsplan Agenda 2030. 2018–2020*. Fi 2018:3.

⁶ Bernstein, Johannah, 2016, *Drawing on good Sustainable Development Goals practices – Options for Sweden*, Komm2018/00568.

⁷ Regeringskansliet, 2016, *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*, regeringens proposition 2016/17:50.

⁸ Stockholm Environmental Institute (SEI), 2018, *Forskning för Agenda 2030. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt*, rapport framtagen på uppdrag av Formas.

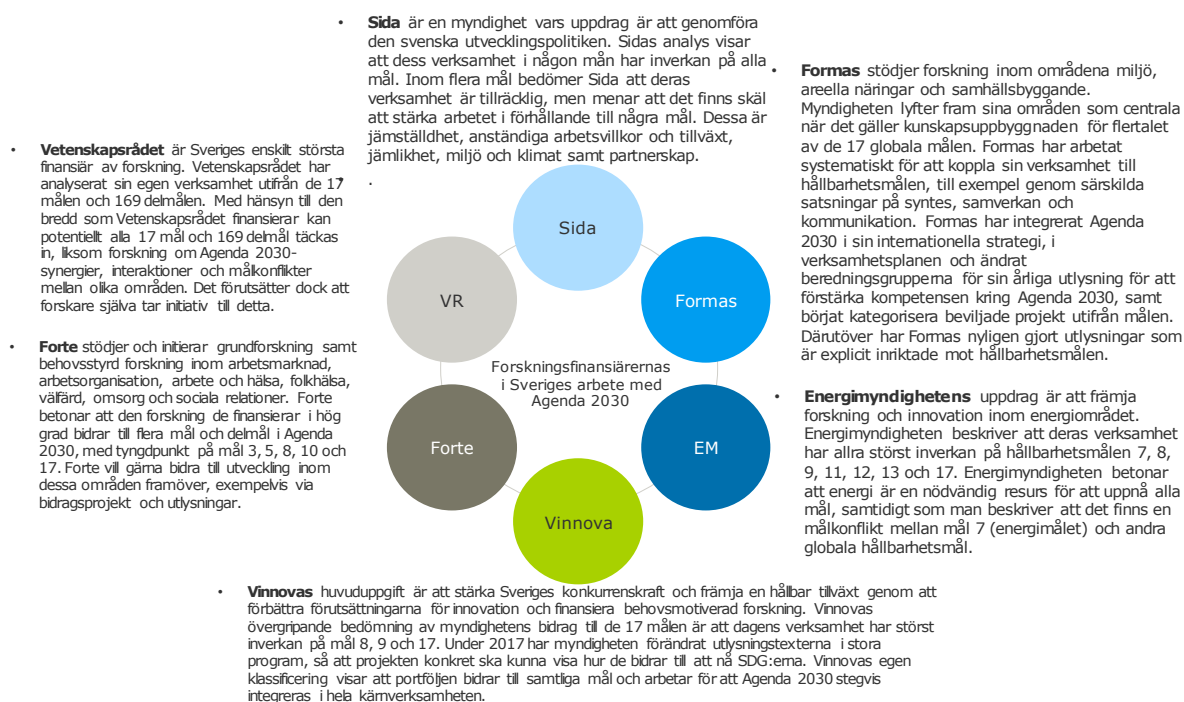
⁹ SOU 2019:13, *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet*, betänkande av Agenda 2030-delegationen.

2030. Delegationen vill även att regeringen ska verka för att utformningen av EU:s ramprogram för forskning och innovation (Horisont 2020) stödjer Agenda 2030, samt att forskningsfinansiärer i högre grad än i dag samarbetar och klassificerar ansökningar om medel för forskning och innovation i relation till målen i Agenda 2030.¹⁰

3.3 Svenska forskningsfinansiärer arbetar med Agenda 2030

I april 2016 gav den svenska regeringen i uppdrag till drygt 90 statliga myndigheter – däribland några universitet och högskolor – samt samtliga länsstyrelser att inkomma med underlag till det svenska genomförandet av Agenda 2030. Gruppen med de 90 myndigheterna inkluderar de fem myndigheter som är huvudsakligen ansvariga för Sveriges statligt finansierade forskning: Vetenskapsrådet, Formas, Forte, Vinnova och Energimyndigheten. I rapporten *Forskning för Agenda 2030 – Översikt av forskningsbehov och vägar framåt* (2018) finns en sammanställning av de fem myndigheternas, samt SIDA:s, arbete med Agenda 2030.¹¹ Underlaget presenteras i bilden nedan.

Figur 3. Svenska forskningsfinansiärers arbete med Agenda 2030

Som framgår i figuren ovan, och i enlighet med återrapporteringen på regeringsuppdraget, har svenska forskningsfinansiärer påbörjat sitt arbete med kartläggning och kategorisering av hur deras verksamhet bidrar till Agenda 2030. Det är tydligt att Formas har gjort en hel del arbete med att integrera Agenda 2030. I intervju med Formas, vilket genomförts inom ramen för den här studien, betonas vikten av ett än mer strukturerat internt arbete med Agenda 2030 och starkare koppling mot agendan genom hela verksamheten i beslutsunderlag, prioriteringar och även i kommunikationsarbetet utåt.

¹⁰ SOU 2019:13, *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet*, betänkande av Agenda 2030-delegationen.

¹¹ Stockholm Environmental Institute (SEI), 2018, *Forskning för Agenda 2030. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt*, rapport framtagen på uppdrag av Formas.

3.4 Flera svenska lärosäten arbetar med Agenda 2030

Sverige ligger på plats 10 i en genomsnittlig ranking av de tre främsta universiteten i olika länder.¹² Formellt ansvarar Utbildningsdepartementet för områdena utbildning och forskning där universitet och högskolor ingår. Svenska universitet och högskolor styrs övergripande av högskolelagen, som beslutas av riksdagen. Högskolelagens 5 § slår fast att "högskolorna i sin verksamhet ska främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa"¹³. Riksdagen beslutar även om de ekonomiska ramarna, medan regeringen beslutar om förordningar, regleringsbrev och uppdrag till svenska lärosäten, tillika myndigheter. Inom dessa ramar beslutar universitet och högskolor själva kring användningen av medel samt vilken forskning och utbildning som ska bedrivas och genomföras.

I en utvärdering av universitets och högskolors arbete med att främja en hållbar utveckling (nära knutet till Agenda 2030) i Sverige konstateras att de svenska universitet som har en väl utvecklad process för hållbar utveckling är större högskolor och universitet.¹⁴ Rapporten betonar att ett större lärosäte i regel kan erbjuda en större mångfald av ämnesområden och fler utbildningar att lyfta positiva exempel från. Samtidigt kan de kortare beslutsvägarna vid ett mindre lärosäte underlätta processen med att arbeta med hållbar utveckling i utbildning. En annan viktig slutsats från rapporten är att många lärosäten i Sverige uttrycker betydelsen av ett tydligt, kontinuerligt stöd och en drivkraft från ledningshåll för att integrationen av hållbar utveckling i utbildningarna ska bli framgångsrik. Vidare menar författarna att detta kräver både kunskap och engagemang från lärosätets ledning som kan välja att avsätta resurser, sätta upp lärosätesövergripande mål och till dessa knyta en systematik för uppföljning. Flera svenska högskolor arbetar med Agenda 2030. I denna studie har två svenska högskolor intervjuats, Chalmers tekniska högskola och Lunds universitet. Två initiativ som dessa driver, en forskarskola kring Agenda 2030 och ett verktyg för att kartlägga verksamhetens Agenda 2030-arbete, presenteras kortfattat nedan.

3.4.1 Lunds universitet har flera pågående initiativ kopplade till Agenda 2030

Lunds universitet är ett av Nordens största universitet, med cirka 40 000 studenter per år och omkring 7600 anställda. Universitetet har cirka 270 utbildningsprogram på grundutbildnings- och avancerad nivå. Lunds universitet gör ingen direkt referens till Agenda 2030 i sin strategiska plan. Dock betonas på universitetets webbplats och i intervju med prorektor att ambitionen är att Lunds universitet ska bedriva internationellt ledande forskning och utbildning inom hållbarhetsfrågor, i linje med den strategiska planens vision "att vara ett universitet i världsklass som förstår, förklarar och förbättrar vår värld och människors villkor". I intervjun med universitetet påpekas också att studenterna har en stark drivkraft för hållbarhetsfrågor och Agenda 2030 och att den svenska nationella ambitionen om att vara ledande inom Agenda 2030 ger skjuts i arbetet.

Lunds universitet driver flera intressanta initiativ inom Agenda 2030. Speciellt lyfts i intervjun att 64 miljoner avsatts till en forskarskola (2019–2023) kopplat till Agenda 2030. Forskarskolan är tänkt att inbegripa ett 20-tal doktorander. Basen i forskarskolan utgörs av ett antal tvärvetenskapliga forskarutbildningskurser. Tanken är att varje involverad fakultet (totalt åtta stycken) får i uppdrag att utveckla en forskarutbildningskurs om 7,5 högskolepoäng som är öppen för hela universitetet och har utgångspunkt i de frågeställningar som definieras i Agenda 2030. Vidare finns en vision om att koppla en sidoverksamhet till forskarskolan i syfte att initiera samverkan, förflytta forskningsfronten kring samhällsutmaningar och Agenda 2030, samt profilera universitetet

¹² Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*, New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

¹³ Sveriges Riksdag, 1992, *Högskolelag (1992:1434)*, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskolelag-19921434_sfs-1992-1434.

¹⁴ Universitetkanslerämbetet, 2017, *Universitets och högskolors arbete med att främja en hållbar utveckling*, rapport 2017:12.

nationellt och internationellt som en betydande aktör inom det globala hållbarhetsarbetet.¹⁵ I dagsläget genomförs ingen samlad kommunikation eller uppföljning av arbetet med Agenda 2030 på Lunds universitet.

Som en möjlighet framåt framhålls i intervjun med Lunds Universitet att verksamheten kan dra nytta av universitets unika bredd och därmed de tvärvetenskapliga forskningsmöjligheterna. Det tvärvetenskapliga fokuset anses viktigt i Agenda 2030-arbetet, då det ger förutsättningar att beakta målens inbördes relation och konflikt. I intervjun understryks att en utmaning är att få resurser avsatta för att arbeta med Agenda 2030. Detta gäller främst i utbildningen, snarare än i forskningen.

3.4.2 Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet koordinerar Agenda 2030-nätverk

Chalmers tekniska högskola respektive Göteborgs universitet är två framträdande lärosäten i Göteborg, som har ett välutvecklat samarbete inom hållbarhetsforskning. Chalmers tekniska högskola har cirka 10 000 studerande, 3000 anställda och utbildar inom bland annat teknik, naturvetenskap, sjöfart och arkitektur, med en hållbar framtid som vision. Den övergripande strategin för Chalmers refererar på en övergripande nivå till Agenda 2030.¹⁶ Göteborgs universitet har i sin tur runt 47 000 studenter, 6000 anställda och erbjuder utbildning och forskning inom bland annat samhällsvetenskap, humaniora, utbildningsvetenskap, lärarutbildning, medicin, vårdvetenskap och odontologi. Den övergripande strategin för Göteborgs universitet nämner inte Agenda 2030 specifikt, men relaterar till flera närliggande områden såsom miljö- och hållbarhet och globala engagemang.

Göteborgs centrum för hållbar utveckling är en interdisciplinär forsknings- och samverkansplattform mellan Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet. Centrumet har som uppdrag att skapa samverkan mellan och inom lärosätena samt med viktiga samhällsaktörer, för att generera och nyttiggöra kunskap om hållbar utveckling. Centrumet koordinerar bland annat SDSN (Sustainable Development Solutions Network) Northern Europe, ett FN-organiserat nätverk för hållbar utveckling som finns i olika delar av världen. SDSN Northern Europe kopplar ihop olika kunskapsorganisationer – typiskt sett universitet – från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, för att lära av varandra i frågor som berör hållbar utveckling och Agenda 2030.

Nätverket har bland annat utvecklat konkreta verktyg och hjälpmedel som på olika sätt kan bidra till uppfyllelse av Agenda 2030. Ett exempel är lärandeverktyget *SDG Impact Assessment Tool*, som utvecklats av Göteborgs centrum för hållbar utveckling med stöd av SDSN-nätverket. Det online-baserade verktyget bidrar till att visualisera vilken påverkan en särskild åtgärd, aktör eller innovation har på Agenda 2030 och enskilda SDG:er. Användaren av verktyget gör en egen värdering av hur en lösning kommer att påverka de olika målen, vilket följs upp av en utvärdering och visualisering av hur det har lyckats och vad som kan göras bättre. Om exempelvis ett forskningsprojekt skulle använda verktyget skulle det få en grafisk output på hur insatsen påverkat hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Verktyget bidrar på det viset även till ökad förståelse för komplexiteten i Agenda 2030, samt vilka strategiska beslut och prioriteringar som kontinuerligt behöver fattas för att kunna ta sig an och möta hållbarhetsmålen på ett mer systematiskt sätt.¹⁷

Verktyget kan enligt Ramboll ha potential att bidra till en mer kvalitativ värdering av bidrag till SDG-arbetet, vilket är ett komplement till insatser mer fokuserade på kvantitativ uppföljning och effektmätning utifrån indikatorer.

¹⁵ <https://www.lu.se/article/lunds-universitet-satsar-64-miljoner-pa-forskarskola-inom-agenda-2030>

¹⁶ *Chalmers vision och strategi*, 2016–2022.

¹⁷ <https://sdgimpactassessmenttool.org/>

3.5 Sammanfattande reflektioner – Sveriges arbete med Agenda 2030

Sverige har haft en **gemensam sammanhållande kraft** i arbetet med Agenda 2030 genom Agenda 2030-delegationen. Det finns förslag på att på sikt integrera Agenda 2030 i alla politikområden. Regeringens handlingsplan för Agenda 2030 utgör en samlande "kappa" för det arbetet och betonar att samtliga departement inom sina sektorsområden ska bidra till att uppnå Agenda 2030-målen, inom ramen för ordinarie styrprocesser. Den påtagliga risk som Ramboll ser på kort sikt är att handlingsplanen till övervägande del **innehåller redan befintliga satsningar, som kategoriseras in under Agenda 2030.**

Forskning och innovation ses som centrala delar i Sveriges genomförande av Agenda 2030. I forskningspropositionen¹⁸ lyfts Agenda 2030 som en referensram kring forskningsinsatser, exempelvis de nationella forskningsprogrammen, men propositionen innehåller i **övrigt inga explicita satsningar eller program för att mer riktat bidra till Agenda 2030-målen.** I intervjuer som Ramboll genomfört betonas dock att regeringens ambition att vara ledande inom Agenda 2030 tillsammans med **initiativ underifrån från olika verksamheter, skapar en hittills bra kombination av drivkraft och styrning.**

Från SEI:s rapport *Forskning för Agenda 2030. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt* (2018)¹⁹ dras slutsatsen, i vilken Ramboll instämmer, att det **finns grundläggande samstämmighet mellan målen och forskningspolitiken och att finansierarna har börjat testa delvis nya arbetssätt.** Samtidigt finns behov av mer konkreta förslag på vad viktiga forskningsinriktningar kan vara och vilka strukturella förändringar som gynnar agendans implementering.

I Agenda 2030-delegationens betänkande (2019)²⁰ återfinns flera förslag på hur forskning och innovation kan kopplas närmare Agenda 2030 och understödja uppfyllandet av hållbarhetsmålen. Dessa förslag innefattar bland annat att ge **tydligare uppdrag till universitet, högskolor och forskningsfinansiärer att koppla sin verksamhet närmare Agenda 2030, samt förslag på hur tvärdisciplinär kompetens kan stimuleras.**

Det bör även understrykas att forskningsfinansiärer och högskolor i Sverige har påbörjat ett aktivt arbete med Agenda 2030. Exempel på detta är Lunds universitets forskarskola och de verktyg som Göteborgs centrum för hållbar utveckling har utvecklat för att kunna värdera och visualisera enskilda åtgärder och insatser i relation till SDG:erna.

¹⁸ Regeringskansliet, 2016, *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*, regeringens proposition 2016/17:50.

¹⁹ Stockholm Environmental Institute (SEI), 2018, *Forskning för Agenda 2030. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt*, rapport framtagen på uppdrag av Formas.

²⁰ SOU 2019:13, 2019, *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet*, betänkande av Agenda 2030-delegationen.

4. FINLANDS ARBETE MED FORSKNING OCH INNOVATION KOPPLAT TILL AGENDA 2030

Finland ligger långt fram avseende Agenda 2030-arbetet och även inom forsknings- och innovationsområdet. Finland identifierades tidigt i genomförda explorativa intervjuer inom ramen för denna studie, framförallt på grund av en intressant kombination av top-down och bottom-up arbete i landets implementering av Agenda 2030.

4.1 Arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 har en stark nationell förankring i Finland

Finland ligger långt fram i arbetet med Agenda 2030 enligt internationella jämförelser. Landet placerar sig på plats 3 i Global SDG Index.²¹ Finland gjorde under 2016 en så kallad *Voluntary National Review* till FN över landets arbete med Agenda 2030, vilken kortfattat beskriver hur Finland arbetar med hållbarhet, samt hur Agenda 2030 kommer att passa in i det finska hållbarhetsarbetet och implementeras i Finland²².

Resultatet blev att Finlands arbete med de globala hållbarhetsmålen nu omsluts av en nationell implementeringsplan för Agenda 2030 från 2017, som övergripande koordineras av statsministerns kansli.²³ Implementeringsplanen sätter upp fokusområden för genomförandet och principer för implementeringen, samt beskriver hur arbetet med Agenda 2030 ska följas upp och utvärderas. Implementeringsplanens två huvudsakliga mål för Agenda 2030-arbetet i Finland är (1) ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland och (2) ett icke-diskriminerande, jämställt och kompetent Finland.

4.1.1 Finlands arbete med Agenda 2030 utgörs av en kombination av styrning och frivilliga åtaganden

Implementeringsplanen för Agenda 2030 bygger på ett sedan tidigare långsiktigt bottom up-baserat arbete med hållbar utveckling i Finland, kallat *Society's Commitment to Sustainable Development 2050*. Under 2016 gjordes ett arbete för att linjera "åtagandearbetet" med Agenda 2030, vilket innebär att detta nu utgör den viktigaste implementeringsmekanismen för Agenda 2030 i det finska samhället. Att göra ett åtagande är frivilligt och har en stark samhällelig ställning i Finland, samt bidrar till konkret förändring hos de aktörer som väljer att gå med. En närmare beskrivning av detta finns i faktarutan till höger.

Det är *Kommissionen för hållbar utveckling* i Finland som ansvarar för åtagandearbetet. Kommissionen har funnits sedan 1993 och är

Society's Commitment to Sustainable Development 2050

Finlands "Society's Commitment to Sustainable Development 2050" är ett initiativ drivet av den finska regeringen genom Kommissionen för hållbar utveckling. Det är ett viktigt ramverk för Finlands implementering av Agenda 2030. Initiativet syftar övergripande till att få samhällsaktörer att göra ett åtagande att bidra till en hållbar utveckling genom målen i Agenda 2030.

Ett åtagande kan komma från alla samhällsaktörer och innebär att man operativt förbinder sig att genomföra åtgärder för att bidra till en mer hållbar utveckling utifrån den egna verksamheten. Åtagandet kan koppla till en eller flera SDG:er och ska följas av uppsatta mål och indikatorer som följs upp kontinuerligt.

Varje åtagande publiceras öppet på en webbsida där man även kan följa dess utveckling och se andra åtaganden.

Källa:
<https://kestavakehitys.fi>

²¹ Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G, 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

²² Government of Finland, 2016, *Finland Voluntary National Review*.

²³ Government of Finland, 2017, *Report on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development*.

ett centralt organ när det gäller genomförandet av Agenda 2030 i Finland. Kommissionen leds av statsministern och har numera till uppgift att integrera agendan som en central del av det nationella arbetet för hållbar utveckling samt främja, följa upp och utvärdera genomförandet.²⁴ Det har även tillsatts en nationell expertpanel för hållbar utveckling, med deltagare huvudsakligen från finska forskningsinstitut och universitet. Panelen bidrog bland annat till att utveckla implementeringsplanen för Agenda 2030.

4.1.2 Det nationella Agenda 2030-arbetet har utvärderats

Finland är först i världen med att under 2019 göra en nationell utvärdering av Agenda 2030-arbetet (kallad *PATH 2030*²⁵). Utvärderingen är beställd av statsministerns kansli och utförd av ett konsortium bestående av Helsingfors universitet, finska miljöinstitutet (SYKE) och think-tanken Demos Helsinki. Utvärderingen pekar bland annat ut klimatförändringar, konsumtion och social jämlikhet som de största SDG-relaterade utmaningarna i Finland. Utvärderingen föreslår att Agenda 2030 bör fungera som ett lapptäcke för all politik i Finland och att den statliga budgetpropositionen måste spegla detta, bland annat genom att fasa ut så kallade miljöskadliga subventioner och på ett transparent sätt visa hur respektive politikområde bidrar till agendans genomförande. Slutligen föreslår utvärderingen att forskning och forskningsfinansiering ska knytas närmare Agenda 2030, under ledning av den nationella expertpanelen för hållbar utveckling.

"All of the Finnish government's ministries and departments should integrate the 2030 Agenda into their strategies, actions, measures and future briefings."

Nationella utvärderingen PATH 2030.

Budgetpropositionen för 2018 var också den första i ordningen i Finland som innehöll beskrivningar om hur Agenda 2030 genomförs över de olika förvaltningsområdena, ett arbete som enligt utvärderingen behöver fortsätta och fördjupas.

4.1.3 Kombinationen av bottom-up och top-down identifieras som Finlands styrka

Enligt de intervjuer som Ramboll har genomfört är styrkan i det finska genomförandet av Agenda 2030 en balanserad kombination av det ledarskap som statsministerns kansli visat i frågan och det samhällsbundna, långsiktiga arbetet med hållbar utveckling som bygger på frivilliga initiativ och så kallade åtaganden från alla typer av samhällsaktörer – det vill säga en lyckad kombination av ledarskap ovanifrån och drivkraft underifrån. Detta har sedan kombinerats med en nationell uppföljning och inkorporering i budgetpropositionen.

4.2 Finland har en relativt stark länk mellan forskning/innovation och Agenda 2030

Finland ligger bra till forsknings- och innovationsmässigt i en internationell jämförelse, bland topp tio-länder avseende indikatorer som mäter investeringar i R&D samt publikationer i vetenskapliga tidningar.²⁶ Finland placerar sig även på fjärde plats i European Innovation Scoreboard.²⁷ Nationellt finns en vision som definierar målen för högskoleutbildning och forskning fram till år 2030.²⁸ Finlands forskningspolitik är generellt starkt dialog- och samverkansinriktad, med målet att i samarbete med andra aktörer öka kunskap och kompetens för att göra den forskning som bedrivs i Finland mer synlig och internationell.

²⁴ Utöver regeringen består kommissionen av en brett sammansatt grupp av samhällliga aktörer: representanter för ministerier, regioner, kommuner och Ålands självstyrelse, industrins och jordbrukets intresseorganisationer, fackföreningsrörelser, organisationer på utbildningsområdet och en stor grupp civilsamhällsorganisationer från olika samhällsområden (www.ym.fi).

²⁵ 2019, Policy Brief: *Sustainable development requires integration of the 2030 Agenda into policy-making*.

²⁶ Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*, New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

²⁷ EU-kommissionen, 2018, *European Innovation Scoreboard 2018*.

²⁸ Undervisnings- och kulturministeriet, *Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030*.

Länken mellan finsk forsknings- och innovationspolitik och Agenda 2030 är relativt stark, men primärt på frivillig- eller engagemangsbasis. Finska kunskapsorganisationer är i hög grad involverade i det finska genomförandet av Agenda 2030, bland annat genom deltagande i expertpanelen för hållbar utveckling och i utvärderingen av det nationella arbetet med Agenda 2030. Genom Finlands väletablerade åtagandesystem har även ett flertal forskningsfinansiärer och universitet förbundit sig till att integrera Agenda 2030 i sina respektive verksamheter och bidra till att uppnå dess mål.

Agenda 2030 som hållbarhetskoncept koordineras, som tidigare nämnt, direkt från statsministerns kansli, vilket ger frågan tyngd och legitimitet bland olika samhällsaktörer och i alla styrningsled, så även inom forsknings- och innovationsområdet. Det bör dock noteras att den formella eller "tvingande" styrningen mot Agenda 2030 från departementsnivå är svagare. Deltagandet i Agenda 2030-arbetet från bland annat universitet, forskningsfinansiärer, institut och finansierare är istället starkt incitamentsdrivet och bygger på dialog, frivillighet och genom nationella åtaganden.

4.3 Forskningsfinansiärernas engagemang i Agenda 2030 ökar, men på frivillig basis

I Finland har landets två huvudsakliga forskningsfinansiärer intervjuats i denna studie, med avseende på dess relation och arbete med Agenda 2030: dels Finlands Akademi, som är den stora forskningsfinansiären med fokus på att finansiera offentlig forskning och universitet och inom alla forskningsområden, och dels Business Finland, en sammanslagning av två tidigare myndigheter som främst finansierar forskning och företagsutveckling inom innovations- och internationaliseringsområdet. Båda organisationerna beskriver att de ännu är i en tidig fas avseende implementeringen av Agenda 2030 – ett arbete som främst bedrivs underifrån.

4.3.1 Finlands Akademi – allt större fokus på Agenda 2030 i forskningsfinansieringen

Finlands Akademi är den centrala aktören i fråga om finansiering av vetenskaplig forskning i Finland och sorterar under det finska Undervisnings- och Kulturministeriet. Myndigheten finansierade forskning för cirka 458 miljoner euro år 2019.²⁹ Genom den departementsövergripande koordineringen på regeringsnivå omfattas Finlands Akademi av samma krav på att bidra till Agenda 2030 som övriga departement och myndigheter.

Den största delen av myndighetens finansiering kanaliseras till universitetens forskning och finansierar bland annat forskningsprojekt, akademiprogram och spetsforskningsenheter. Till skillnad från det svenska systemet med ett flertal, sektoriella forskningsfinansiärer finansierar Finlands Akademi forskning inom en stor bredd områden, och har därför enligt intervjuerna valt att fokusera holistiskt på samtliga SDG:er och över hela myndighetens verksamhet i sitt genomförande av Agenda 2030.

Finlands Akademi har ingen särskild explicit strategi för Agenda 2030, men har gjort ett förnyat "Commitment to Sustainable Development 2050", som baseras på Agenda 2030. Genom det förnyade åtagandet utökas myndighetens engagemang i Agenda 2030, från att omfatta enskilda insatser och program till att täcka in samtliga verksamheter vid Finlands Akademi. Det är således ett tydligt ställningstagande från Finlands största offentliga forskningsfinansiär. Myndigheten kommer exempelvis att följa upp hur enskilda forskningsprojekt och program bidrar till SDG-uppfyllelse, vilket i sin tur kommer att återkopplas till departementet i den årliga dialogen.

Från intervjuer med Finlands Akademi framgår att de nyligen har börjat uppmana sökanden av forskningsmedel att ange hur respektive projekt kommer att bidra till SDG-uppfyllelse. Detta

²⁹ <https://www.aka.fi/sv/om-akademin/>

kommer inte att vara ett krav för att kunna få finansiering, men kan vara en utslagsgivande faktor exempelvis vid två i övrigt likvärdiga projektansökningar. Även efter projektavslut kommer myndigheten att begära in en beskrivning av hur projektet har lyckats avancera agendans hållbarhetsmål.

"The Strategic Research Council (SRC) at the Academy of Finland provides funding to long-term and programme-based research aimed at finding solutions to the major challenges facing Finnish society."

Intervju med Finlands Akademi

Under Finlands Akademi finns ett strategiskt forskningsråd, *Strategic Research Council (SRC)*, som sorterar under statsministerns kansli och årligen finansierar multidisciplinär forskning för att möta de stora samhällsutmaningarna, inklusive Agenda 2030. En viktig aspekt är att forskningen som finansieras bedrivs i samverkan med de som kommer att använda den, det vill säga olika samhällsaktörer. Processen bakom finansieringen börjar i en öppen konsultation, varefter SRC föreslår ett antal tematiska forskningsområden till regeringen, som i sin tur fattar beslut om slutligt urval av områden och finansiering. Forskningsrådet lanserar därefter forskningsprogram och utlysningar utifrån de områden som regeringen har beslutat, och ansvarar sedan för att välja ut projekt för finansiering samt följa upp och utvärdera dess genomslag.

Arbetet vid SRC utgör, enligt Ramboll, ett exempel på samverkansstruktur mellan regering, myndighet och omgivande samhälle. SRC producerar långsiktig, utmaningsdriven forskningsfinansiering som bottenar i faktiska behov och har som ambition att våga prova nya lösningar, exempelvis genom multidisciplinär forskning. En tidigare kartläggning som gjorts av svenska *Myndigheten för Tillväxtanalys* belyser att arbetet vid SRC generellt har varit framgångsrikt, bland annat vad gäller att lyckas knyta an politiska intressen till forskningsarbetet. Rapporten betonar att det även finns uppenbara utmaningar, som att värdera och bedöma interdisciplinära ansökningar där det saknas en upparbetad forskningsfront.³⁰

Enligt Ramboll är styrkan i Finlands Akademis arbete med Agenda 2030 att myndigheten gjort ett förstärkt åtagande kring hållbar utveckling, som omfattar hela organisationen och dess finansieringsinsatser. Det finns även verktyg för dess implementering, såsom arbetet inom SRC. Det som primärt behöver utvecklas är hur myndigheten kommunicerar och når ut med sitt Agenda 2030-arbete. Enligt intervjuer befinner sig Finlands Akademi ännu relativt tidigt i sin implementering av Agenda 2030, varför kommunikation kring Agenda 2030 är under utveckling.

4.3.2 Business Finland - innovativa verktyg för att koppla innovation och bistånd till Agenda 2030

Business Finland är en sammanslagning från 2018 av FinPro (handelsfrämjande) och Tekes (innovationsfinansiering). Business Finland är helägt av finska staten och sorterar under Arbets- och Näringsministeriet. Myndigheten har finansiering både mot forskning och till företagsutveckling om cirka 500 miljoner euro årligen³¹, särskilt i syfte att bättre marknadsföra och få ut finska företag och innovationer i världen. En stor del av myndighetens verksamhet och insatser riktas mot nya hållbara lösningar, såsom finansieringsprogram för nya samarbeten och lösningar inom bioekonomi, cirkulär ekonomi och cleantech.³²

I en intervju med Business Finland framgår att de omfattas av Agenda 2030 på samma sätt som andra finska myndigheter och förväntas bidra till dess genomförande genom regeringens tvärgående

³⁰ Tillväxtanalys, 2017, *International scanning of research programmes that focus on societal challenges*.

³¹ <https://tietopankki.tekes.fi/anonymous/extensions/fundingawarded/fundingawarded.html>

³² <https://www.businessfinland.fi/globalassets/finnish-customers/news/news/2018/teija-l-n-norden-2020.pdf>

ende koordinering. Business Finland är en ung organisation, i ett tidigt skede avseende implementeringen av Agenda 2030, och myndigheten ser för närvarande över hur målen för Agenda 2030 kan beaktas ännu tydligare, på en mer verksamhetsövergripande nivå.

Business Finland har ännu ingen särskild strategi för Agenda 2030, men har initierat flera verktyg som kopplar till dess praktiska genomförande. Ett exempel är BEAM (*Business with Impact*), ett samfinansierat program mellan Business Finland och det finska Utrikesdepartementet som sträcker sig mellan 2015–2019 och totalt omfattar 50 miljoner euro. BEAM kombinerar bistånds- och innovationsfinansiering och utgår från Agenda 2030 i genomförande och uppföljning. BEAM syftar till att bistå finska företag och andra aktörer, till exempel universitet och forskningsorganisationer, i att använda och nå ut med innovationer för att möta globala hållbarhetsutmaningar, särskilt i utvecklingsländer. Programmet bidrar således till att lösa globala utmaningar samtidigt som finska företag och organisationers konkurrenskraft och hållbarhetsinriktning stärks.

Business Finland är även aktiv part i nätverket *Transformative Innovation Policy Consortium* (TIPC), ett femårigt projekt som främjar innovation och nytänkande kopplat till bland annat forskningsbaserade lösningar på Agenda 2030-utmaningarna.³³ Från svenskt håll är Vinnova del av samma nätverk, vilket övergripande syftar till att hitta och utveckla transformativa innovationspolicylösningar.

Business Finland utvärderar kontinuerligt sina insatser, men inte specifikt avseende Agenda 2030. Däremot är detta en återkommande och viktig aspekt i särskilda program (till exempel BEAM) samt ett återkommande tema i dialogen med ansvarigt departement.

Styrkan i arbetet med Agenda 2030 hos Business Finland består, enligt Rambolls bedömning, av det operativa arbetet med specifika verktyg och program (till exempel BEAM). Svagheten tycks samtidigt ligga i en överlag bristande strategisk styrning mot Agenda 2030 på organisationsnivå.

4.4 Finska lärosäten starkt engagerade i Agenda 2030

Finland listas på plats 15 i en genomsnittlig ranking av de tre främsta universiteten i olika länder.³⁴ Undervisnings- och Kulturministeriet styr verksamheten vid högskolor och vetenskapliga institut samt fungerar som deras huvudsakliga finansiär. Ministeriet står i kontinuerlig dialog med högskolorna och de vetenskapliga instituten samt för avtalsförhandlingar med dem. Högskolorna och universiteten för förhandlingar i början av varje fyraårsperiod. Då kommer man överens om de gemensamma målen för hela högskolesektorn, centrala högskolevisa åtgärder, högskolans uppgift, profilering, styrkor och de budgetanslag som anvisas. I dessa förhandlingar är hållbar utveckling ett återkommande tema, dock inte explicit kopplat till Agenda 2030.

Liksom övriga politikområden står den finska högskolepolitiken under samma tvärministeriella samordning som övriga departement och sektoriella politikområden avseende Agenda 2030. Högskolepolitiken omfattas vidare av *Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030* tillsammans med forskningspolitiken.³⁵

Förutom de tydliga top down-incidenten att arbeta med frågan bygger deltagandet från finska lärosäten i Agenda 2030-arbetet på dialog, frivillighet och system för åtagande.

³³ <http://www.tipconsortium.net/>

³⁴ Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., LaFortune, G. Fuller, G, 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

³⁵ Undervisnings- och kulturministeriet: *Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030*.

4.4.1 Helsingfors universitet – en drivande part för hållbar utveckling

Helsingfors universitet är ett multidisciplinärt universitet med hållbarhet i centrum. Universitetet är också Finlands största och äldsta lärosäte med cirka 40 000 studerande och forskande, samt cirka 7800 anställda.³⁶ Helsingfors universitet bygger sitt genomförande av Agenda 2030 på ett *Commitment to Sustainable Development 2050*, där universitetet exempelvis har idéer om att tematiskt fokusera på en eller två SDG:er per år i sitt genomförande av Agenda 2030. Ett exempel skulle kunna vara hållbar konsumtion, som liksom i Sverige är en stor utmaning i Finland.

Universitetet har relativt nyligen etablerat en ny forskningsenhet inom hållbar utveckling, *Helsinki Institute of Sustainability Science (HELSUS)*. HELSUS skär genom universitetets olika fakulteter för att bättre kunna bidra till utmaningsdriven forskning och ska bidra till en hållbar samhällsutveckling genom interdisciplinär och transdisciplinär forskning och utbildning. Forskning vid enheten fokuserar särskilt på urbana studier, konsumtion och produktion samt arktiska frågor. Vid HELSUS är cirka 50 professorer och mer än 60 forskare aktiva och fakulteten ska vara en samlingsplats – även internationellt – för forskning kring hållbar utveckling.³⁷

Helsingfors universitet är en engagerad part i Sustainable Development Solutions Network (SDSN) i Norden. Universitetet är även aktivt i det nationella arbetet med Agenda 2030 i Finland, bland annat genom bred representation i den nationella expertpanelen för hållbar utveckling samt i det nationella forskningsrådet. Helsingfors universitet har också utvärderat det nationella arbetet med Agenda 2030, tillsammans med det finska miljöinstitutet och Demos Helsinki.

Intervjun med Helsingfors universitet visar att lärosätet ännu befinner sig i en tidig fas av sin implementering av Agenda 2030, samt att det är en fråga som nu diskuteras på strategisk nivå. Fördelen som universitetet har är de många innovativa forskningsprogram och projekt som bedrivs tillsammans med samhällsaktörer, vilket förutses vara en viktig framgångsfaktor i möjligheterna att vinna forskningsfinansiering framöver. Enligt intervjun med Aalto universitet (se nedan) ger detta universitetet en gynnsam position, särskilt i takt med att forskningsfinansierande myndigheter börjar ställa krav kopplat till Agenda 2030.

4.4.2 Aalto universitet - flera initiativ för att avancera Agenda 2030-arbetet

Aalto universitet är en sammanslagning av tre tidigare högskolor och bedriver huvudsakligen forskning och utbildning inom teknik, företagande och design. Universitetet har cirka 11 000 studerande och forskande samt runt 4000 anställda. Universitetet har ingen explicit strategi för Agenda 2030, men är överlag mycket aktiva inom Agenda 2030-arbetet och har valt en något annorlunda väg än exempelvis Helsingfors universitet. De två universiteterna har dock ett generellt starkt samarbete inom hållbarhetsforskning, och ingår båda i den nordiska falangen av SDSN-nätverket.

Aalto universitet har ett universitetsinternt *SDG Network*, samt har som första finska universitet signerat ett internationellt så kallat *SDG Accord*. Genom detta förbinder sig universitetet att i samtliga delar av sin verksamhet arbeta med att uppnå de globala hållbarhetsmålen. *SDG Accord* utgör även en form av åtagande genom ett globalt system som fokuserar särskilt på, och stöder, hur universitet kan inspireras att förbättra sitt arbete med Agenda 2030.

Vidare har Aalto universitet några universitetsbaserade verktyg för att ytterligare avancera sitt arbete med Agenda 2030:

³⁶ <https://www.helsinki.fi/sv/universitetet/helsingfors-universitet-i-siffror>

³⁷ <https://www.helsinki.fi/en/helsinki-institute-of-sustainability-science>

- *Aalto Sustainability Hub* är en interdisciplinär samverkansplattform som samlar utbildning och forskning inom Aaltos samtliga områden för samordning kring hållbar utveckling och cirkulär ekonomi. Plattformen arbetar bland annat med "co-creation" för att också involvera andra samhällsaktörer i arbetet och använder även universitetets campus som ett "living lab" för plattformens forskning.³⁸
- *Water Stewardship Commitment* har sin bas vid Aalto universitet och är ett forskningsdrivet initiativ som utmanar och stöder finska företag att göra egna åtaganden till en hållbar vattenanvändning (SDG 6).³⁹
- *SDG Innovation Challenge* är en ny typ av utlysning som syftar till att genom nya digitala lösningar bättre kommunicera och visualisera hur Aalto universitet arbetar med Agenda 2030 och med att uppnå respektive SDG.⁴⁰ Bakgrunden är att universitetet saknade metoder för att kommunicera och visualisera Agenda 2030-arbetet på ett samlat sätt. Utlysningen ämnar således att få in partners för att utveckla nya digitala lösningar som kan bidra till att bättre synliggöra Agenda 2030-arbetet. SDG Innovation Challenge erbjuder deltagarna olika typer av rådgivning och stöd, bland annat från expertgrupper vid Aalto universitet.
- *Sustainability Seed Funding* är intern finansiering bland annat för att åstadkomma större forskningssatsningar inom hållbarhet, exempelvis i form av workshops för att skriva större projektansökningar och såddfinansiering för större hållbarhetsansökningar kopplat till Agenda 2030. Det erbjuds även tematisk såddfinansiering, exempelvis för digitalisering och intern mobilitet som bidrar till hållbar forskning.⁴¹

I Rambolls intervjuer blir det tydligt att Aalto universitets många satsningar på att stärka sin position inom Agenda 2030 bottnar i en generellt stark tro på att det finska samhället – och i detta fall det forsknings- och innovationsfinansierande systemet – allt snabbare kommer att ställa om mot Agenda 2030-centrerade processer. Detta innebär i praktiken att Aalto universitet förväntar sig att allt mer forskningsmedel kommer att styra mot Agenda 2030, och att universitetet måste ha beredskap för detta. Detta bekräftas även delvis av att den stora forskningsfinansiären, Finlands Akademi, har tagit steg i den riktningen genom att börja efterfråga information om Agenda 2030-uppfyllelse i sina utlysningprocesser.

Enligt Ramboll är styrkan i Aalto universitets implementering av Agenda 2030 det stora engagemang och den pionjäranda som präglar arbetet. Satsningar på kommunikation kring Agenda 2030 genom utlysningen av *SDG Innovation Challenge* är också nydanande. En svaghet är att det ännu saknas en övergripande logik eller struktur för arbetet, vilket nu börjar uppmärksammas av universitetets ledning.

4.5 Sammanfattande reflektioner – inspiration till Sverige på olika nivåer

I sin implementering av Agenda 2030 bygger Finland primärt sina framgångar på bred samhällsbaserad samverkan och partnerskap, låga hierarkier och en nära växelverkan mellan forskning och politik. I princip i samtliga intervjuer som Ramboll har genomfört lyfts förankringen vid och **ledarskapet av den finska regeringen och statsministerns kansli som en nyckel till att Agenda 2030 har lyckats få så pass stort samhälleligt genomslag i Finland**. Genom den departementsövergripande samordningen och det förankringsarbete som bedrivs av Kommissionen för hållbar utveckling får också Agenda 2030 brett engagemang i samhället.

³⁸ <https://www.aalto.fi/sustainability/aalto-sustainability-hub>

³⁹ <https://www.sitoumus2050.fi/en/web/sitoumus2050/selaa-sitoumuksia///details/59254488D4DF3C0D1C6027FA>

⁴⁰ <https://app.industryhack.com/challenges/aaltosdg/>

⁴¹ <https://www.aalto.fi/research-art/what-are-aalto-platforms>

Det som är intressant för den svenska kontexten är dels de initiativ som myndigheter och lärosäten i Finland har utvecklat, dels det engagemangsbaserade system som bygger genomförandet underifrån och upp. **Det finska åtagandesystemet bygger in tillit och engagemang i hållbarhetsarbetet och gjorde så redan innan Agenda 2030 kom in i bilden.** Det har en stark ställning i det finska samhället och tas på största allvar, vilket också leder till hög legitimitet. Att göra ett åtagande betyder verkligen något för deltagande organisationer och påverkar deras verksamheter i grunden. Den uppenbara risken med systemet är just att det bygger på frivillighet och riskerar att exkludera viktiga aktörer.

Det finländska arbetet med hållbarhet har utvärderats på nationell nivå, med efterföljande förslag som bland annat pekar på behovet av **ökad koppling mellan forskningsfinansiering och Agenda 2030.** Detta kan ytterligare påskynda omställningen hos finansierande myndigheter och lärosäten, men även företag, att jobba med Agenda 2030 i Finland. Sverige befinner sig i en liknande fas kopplat till **Agenda 2030-delegationens betänkande, varför det finns all anledning att även fortsatt följa resultatet av den finska utvärderingen.**

I takt med att finländska forsknings- och innovationsfinansierande myndigheter (primärt Finlands Akademi) börjar ställa om sin finansiering mot **tydligare motkrav på SDG-uppfyllelse** ökar i sin tur universitetens engagemang och proaktiva arbete kopplat till Agenda 2030, exempelvis genom de **skrivarstugor och såddfinansiering som erbjuds vid Aalto universitet.** Samma tendens syns även i Sverige, exempelvis genom de nationella forskningsprogrammets Agenda 2030-profiler, men det är ett arbete som kommer behöva konkretiseras och fördjupas framöver, i såväl Sverige som Finland.

Business Finland har en viktig roll i att främja och sprida finska innovativa företagslösningar på globala utmaningar. På så vis kombinerar myndigheten innovations- och biståndsfinansiering, exempelvis genom BEAM-programmet som utgår från Agenda 2030 i urval och finansiering av insatser. Det potentiella mervärdet av programmet är stort, med **Agenda 2030 som ramverk både i Finland och i de utvecklingsländer som BEAM omsluter.** I svensk kontext finns stor utvecklingspotential i gränslandet mellan olika myndigheters ansvarsområden, där exempelvis samverkan mellan SIDA och andra forskningsfinansiärer kan utvecklas med avseende på Agenda 2030.

Det är även tydligt att universiteten är i fas med att utveckla sitt Agenda 2030-arbete, samt att de är pådrivande inom nationella, nordiska och internationella nätverk kopplade till hållbarhetsmålen. Agenda 2030 tycks allt tydligare utvecklas till en "hygienfaktor" i universitetens hållbarhetsarbete, samt även en konkurrensfaktor för att i framtiden kunna konkurrera om medel från såväl nationella forskningsfinansiärer som exempelvis Horisont 2020.

Det ska dock nämnas att såväl forskningsfinansierande myndigheter som lärosäten själva uttrycker att de befinner sig i ett relativt **tidigt skede i sitt arbete med Agenda 2030, och att det först nu börjar finnas strukturer** på plats för att på allvar ta sig an genomförandet.

5. NEDERLÄNDERNAS ARBETE MED FORSKNING OCH INNOVATION KOPPLAT TILL AGENDA 2030

Nederländerna ligger bra till både inom forskning och innovation samt inom Agenda 2030-arbetet. Nederländerna identifierades tidigt i genomförda explorativa intervjuer som intressant för den här studien, bland annat på grund av annorlunda arbetssätt med policy på nationell nivå, med fokus på nätverk och att samla samhällets alla aktörer i ett tidigt skede i policyutvecklingen.

5.1 Nederländerna samlade tidigt samhällsaktörer i Agenda 2030-arbetet

Nederländerna ligger i framkant vad gäller arbetet med Agenda 2030 enligt internationella jämförelser. Landet placerar sig på plats 11 i Global SDG Index.⁴² Landet har valt en modell där det inte finns en separat nationell strategi för Agenda 2030; tanken är istället att Agenda 2030 är en del av den ordinarie styrningen och politiken. Initiativ kring Agenda 2030 är således framförallt drivna bottom-up på alla nivåer, nationellt såväl som på universitetsnivå. Som styrka inom Agenda 2030-arbetet framhålls Nederländernas arbetet inom SDG 6 som berör vatten, ett område som landet har lång tradition att arbeta inom.

Det finns en nationell koordinator för Agenda 2030-arbetet. Koordinatören sitter under Utrikesdepartementet med ett litet kansli knutet till sig. Koordinatören ansvarar för rapporteringen på internationell nivå genom delaktighet i EU:s olika arbetsgrupper och återrapporteringen till FN kring Nederländernas arbete med SDG:erna. Det sker en årlig nationell rapportering till parlamentet kring implementeringen av Agenda 2030.⁴³ Nederländernas statistikmyndighet (motsvarande SCB) har i uppdrag att samla in indikatorer kopplat till Agenda 2030.

5.1.1 Agenda 2030-arbetet sker via ett nätverk

Utgångspunkten har varit att inte bygga en separat organisation kring Agenda 2030. Istället har arbetet skett via ett nätverk – *SDG Charter* – med cirka 600 medlemmar från näringsliv, civilsamhälle, universitet och offentliga organisationer (se faktaruta till höger).⁴⁴ Samtliga organisationer som har intervjuats inom ramen för denna studie ingår i *SDG Charter*. Att tidigt samla samhällets olika aktörer kring en frågeställning beskrivs som genomgående i policyarbetet i Nederländerna.

⁴² Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G, 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

⁴³ Ministry of Education, Culture and Science, *Vision 2025- choices for the future*.

⁴⁴ <https://www.sdgcharter.nl/meettheteam>

Nätverket SDG Charter

SDG Charter är ett nätverk bestående av cirka 600 medlemmar från olika samhällssektorer: offentliga aktörer, privata aktörer, akademiska institutioner, civilsamhälle och filantropiska institutioner.

Nätverket syftar till att få olika typer av aktörer att samverka och därmed skapa synergier kring Agenda 2030, på hemmaplan men också internationellt.

Inom ramen för nätverket genomförs en rad aktiviteter. En sådan är framtagandet av en SDG Roadmap som innebär att identifiera möjligheter inom ramen för SDG:erna mellan olika typer av aktörer.

SDG Charter har även tagit fram informationsmaterial kring Agenda 2030 samt ett webbaserat hjälpverktyg för SDG:erna.

Utöver detta genomför nätverket större och mindre event och konferenser kopplade till målen.

Ett pågående arbete är att skapa allianser kring respektive mål. Detta görs i samverkan med den nationella koordinatören för Agenda 2030 i Nederländerna.

Till nätverket finns ett styrorgan, som fungerar som paraplyorganisation bestående av nio organisationer.

Källa:

<https://www.sdgcharter.nl>

5.1.2 Styrkan i den nederländska modellen är att samla aktörer tidigt i policyarbetet

"The network approach is quite unique, we involve many stakeholders, and it has to be done really in the beginning. Then you have to invite the stakeholders around the table..."

Intervju med nationell koordinator för Agenda 2030

Som framgångsfaktor i Nederländerna betonas modellen att tidigt samla och förankra arbetet med olika samhällsaktörer, något som löper som en röd tråd i Nederländerna oavsett politikområde. Detta sker såväl på nationell nivå som på forskningsfinansieringsnivå och universitetsnivå.

Genomförda intervjuer visar att åsikterna kring den mjuka styrningen av Agenda 2030 i Nederländerna delvis går isär. De som förordar den nuvarande modellen framhåller att det ger möjlig-

heter för organisationer att driva egna och fria initiativ kring Agenda 2030. Bottom-up-modellen bidrar till att frigöra energi och inspiration till samhällsutveckling utan pålagor. Mer kritiska röster betonar att bristen på nationell sammanhållande styrning innebär att arbetet fragmenteras och inte får den genomslagskraft och legitimitet som arbetet med Agenda 2030 annars skulle kunna få. Framförallt efterfrågas tydligare nationella riktlinjer kring hur arbetet med Agenda 2030 ska/kan följas upp.

Som en svaghet i organiseringen av Agenda 2030 på nationell nivå betonas att kopplingen till Utrikesdepartementet gör att arbetet med Agenda 2030 i hög utsträckning knyts alltför nära biståndspolitik. Detta sker på bekostnad av att arbetet inte kopplar lika starkt mot Nederländernas inrikes arbete med Agenda 2030.

5.2 Länken mellan forskning och innovation och Agenda 2030 drivs underifrån

Nederländerna ligger relativt gott till forsknings- och innovationsmässigt. Landet ligger topp tio vad gäller indikatorer som mäter starka universitet och publikationer i vetenskapliga tidningar, samt på plats 17 vad gäller investeringar i R&D.⁴⁵ Nederländerna ligger även på femte plats i European Innovation Scoreboard.⁴⁶

Nederländernas forsknings- och innovationspolitik styrs av visionsdokumentet *2025 - Vision for Science*.⁴⁷ Visionens fokus är partnerskapsdriven och tillämpad forskning samt multidisciplinär forskning. Utifrån denna har en nationell forskningsagenda tagits fram: *Dutch National Research Agenda*.⁴⁸ Syftet med forskningsagendan är att utrusta forskare med verktyg för att möta samhällsutmaningar med fokus på energianvändning, hälso- och sjukvård, samhälls- och demokratiska processer samt tillgång till mat.

Visionsdokumentet uttrycker ingen direkt koppling till Agenda 2030. Forskningsagendan gör referenser till Agenda 2030 och Horisont 2020 som globala initiativ att relatera till, men problematiserar inte direkt hur Agenda 2030 förhåller sig till forskningen. Forskningsagendan belyser ändå frågor som ligger mycket nära Agenda 2030, såsom miljö, klimat, demokrati och fattigdom.

Sammanfattningsvis finns idag vissa kopplingar mellan policy inom forsknings- och innovationspolitiken och Agenda 2030, men inga formaliserade länkar. Det finns dock flera aspekter kring ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet inom visionen för forsknings- och innovationspolitiken såväl som den nationella forskningsagendan. Länken mellan Agenda 2030 och forskning och

⁴⁵ Knowledge Coalition, *Dutch national research Agenda*.

⁴⁶ EU-kommissionen, 2018, *European Innovation Scoreboard 2018*.

⁴⁷ Ministry of Education, Culture and Science, *2025 Visions for Science, choices for the future*.

⁴⁸ Knowledge Coalition, *Dutch national research Agenda*.

innovation är något starkare i arbete och strategi hos Nederländernas största forskningsfinansiär NWO (*Netherlands Organisation for Science Research*, se kapitel 5.3.1).

En framgångsfaktor som understryks i intervjuerna med olika aktörer i Nederländerna är att landet har en vana och lång tradition av att arbeta tvärasektoriellt, vilket också återspeglas i visionsdokumenten inom forskning och innovation. Detta utgör en fördel i arbetet med SDG:erna, då de är tätt sammankopplade, inbördes beroende och delvis i konflikt med varandra.

5.3 Forskningsfinansiärerna arbetar med Agenda 2030 på frivillig basis

I Nederländerna har två forskningsfinansiärer av olika karaktär intervjuats i denna studie med avseende på dess relation och arbete med Agenda 2030. Dels NWO, som är den stora forskningsfinansiären med fokus på att finansiera offentlig forskning och universitet och inom alla forskningsområden, och dels TNO (*Netherlands Organisation for Applied Scientific Research*), som beskriver sig själva som ett fristående forskningsinstitut och finansiär med fokus på innovation. Båda organisationerna pekar på att det inte finns någon nationell styrning för deras arbete med Agenda 2030 utan att de insatser som genomförs är helt egeninitierade.

5.3.1 NWO:s fokus inom Agenda 2030 ligger på målens inbördes relation

NWO är landets största forskningsfinansiär och sorterar under Ministry of Education, Culture and Science som har ansvar för dess verksamhet, policy och uppföljning. Varje år investerar NWO cirka 900 miljoner euro i kunskapsorganisationer och i forskningsinfrastruktur.

Det centrala i NWO:s vision⁴⁹ är att påverka samhällsutvecklingen med stöd av forskning, och de betonar vikten av partnerskap mellan samhällsaktörer i detta arbete. NWO inkluderar hänvisning till SDG:erna i sin strategi⁵⁰ som en del av de samhällsutmaningar som behöver adresseras. Enligt intervjuerna ligger fokus på målen 2, 3, 6 och 16.⁵¹ Fokus på dessa mål kommer främst från prioriteringar inom utvecklingssamarbetet; anledning till detta är att den avdelning som främst arbetar med Agenda 2030 på NWO finansieras av nederländska motsvarigheten till Utrikesdepartementet.

I intervjuer framgår att organisationen ser Agenda 2030 som övergripande principer för sin verksamhet, men också att agendan bidrar till tematiska vägval. I en intervju med NWO framgår dock att Agenda 2030 främst kopplar till NWO:s arbete i utvecklingsländer. Enligt intervjuerna är de flesta av NWO:s forskningsprogram länkade till målen i Agenda 2030. Programmen i sig följs upp, men inte direkt med avseende på målen inom Agenda 2030.

⁴⁹ <https://www.nwo.nl/en/about-nwo/mission+and+vision>

⁵⁰ NWO, NWO Strategy 2019-2022, *Connecting Science and Society*.

⁵¹ (2) Ingen hunger, (3) God hälsa och välbefinnande (6) Rent vatten och sanitet för alla (16) Fredlig och inkluderande samhällen.

NWO driver även *Joint SDG Research Initiative* (se mer detaljerad information till höger), ett program som syftar till att uppmuntra forskning kring SDG:erna och dess inbördes relation. Detta görs tillsammans med sju andra aktörer i Nederländerna och fokus för utlysningen är låg- och medelinkomstländer. Just målens inbördes relation och att stödja den forskningen ser NWO som sin styrka kopplat till Agenda 2030 givet organisationens breda forskningsfokus.

"The challenge is that Agenda 2030 is so broad. We contribute to obtaining the objective. We are not implementing it."

Intervju med NWO

NWO uttrycker att bredden i Agenda 2030 är en utmaning i dess im-

plementering. Agenda 2030 täcker i teorin in all verksamhet, utan att bidra till tydliga konkreta vägval för organisationen. NWO uttrycker att de bidrar till målen snarare än att de konkret arbetar med implementering av Agenda 2030.

5.3.2 TNO har ett internt verktyg för att få organisationen att implementera Agenda 2030

TNO beskriver sig själva som ett oberoende forskningsinstitut och forskningsfinansier. Organisationen har cirka 3 600 medarbetare och en omsättning på 564 miljoner euro (varav cirka 25 procent är offentliga medel). TNO fokuserar på tillämpad forskning med inriktning på gränslandet mellan universitet, företag och det offentliga.

TNO har inkorporerat Agenda 2030 in i sin övergripande strategi och kommenterar även arbetet i årsredovisningen.⁵² Det har även gjorts ett arbete på verksamhetsnivå för att kartlägga SDG:erna mot verksamheten. Analysen påvisade att TNO arbetade mot 16 av de 17 målen. Även TNO bekräftar bilden av att drivkraften för arbetet kommer från verksamheten själv snarare än från nationell nivå.

Som stöd i medarbetarnas arbete med Agenda 2030 har TNO utvecklat ett internt verktyg, *TNO Impact Tool*, som hjälper chefer och projektledare att kartlägga projekt, avdelningar, handlingsplaner etc. mot målen inom Agenda 2030. Syftet med verktyget är att underlätta för medarbetarna att se hur deras insatser bidrar till målen. Verktyget finns tillgängligt i Powerpoint och på alla medarbetares datorer.

Joint SDG Research Initiative

Programmet är ett forskningsinitiativ med syfte att uppmuntra forskning kring SDG:erna i låg- och medelinkomstländer. Utlysningen görs i samarbete mellan sju forskningsinstitut och universitet i Nederländerna.

Utgångspunkten är att SDG:erna är inbördes beroende – och att miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet måste balanseras för att få till en hållbar utveckling. Utlysningen fokuserar på tvärdisciplinär forskning mellan social, teknisk och ekonomisk forskning och i samarbete mellan kunskapsorganisationer, civilsamhällsorganisationer, näringslivet och andra berörda parter.

Inom ramen för programmet genomförs två utlysningar med målsättning att utöver kunskapsförhöjning skapa resultat som är tillgängliga, kostnadseffektiva och användbara för utövare i låg- och medelinkomstländer. Ett av kraven i utlysningen är att projekten som får stöd ska involvera internationella aktörer i så kallade "co-creation"-processer i syfte att öka kunskapsspridningen av projekt.

Projekt ska genomföras i samarbete mellan en nederländsk aktör och en partner i ett låg- och medelinkomstland.

Källa: <https://www.nwo.nl/en/research-and-results/programmes/joint+sdg+research+initiative>

⁵² TNO, *Flywheel of innovation in the Netherlands*, Strategic Plan 2018-20121.

I intervju med TNO påpekas också att vissa forskningsprogram, men inte alla, inkorporerar och utvärderar sin verksamhet i förhållande till Agenda 2030. Det finns emellertid inget krav på detta. Hittills har arbetet med Agenda 2030 främst varit internt och inte kommunicerats externt.

"... the strength is that all people within TNO are thinking of the impact of their work. But perhaps it will last twenty years... It is taking some time. The weakness, it's another procedure within the organization, why we did a new tool, to lower the threshold, most people like it..."

Intervju med TNO

Som styrka i TNO:s Agenda 2030-arbete lyfts just att det är enkelt för medarbetarna att koppla sitt arbete mot målen genom det interna verktyget och att detta skapar engagemang hos medarbetarna, då de kan se hur just deras arbete bidrar till samhällsnytta. Som svaghet identifieras att det tar tid och kraft från det dagliga arbetet.

Den intervjuade på TNO är osäker på i vilken omfattning Agenda 2030-arbetet följs upp på organisationsnivå. Eventuellt förekommer en mindre uppföljning på verksamhetsnivå. Från nationell

nivå efterfrågar TNO ett verktyg som kan användas brett för att kartlägga den egna organisationen samt program- och projektverksamhet mot målen i Agenda 2030.

5.4 Nederländska lärosäten är engagerade i Agenda 2030

Nederländerna har framstående universitet och rankas på plats 9 i en genomsnittlig ranking av de tre främsta universiteten i olika länder.⁵³ Högskolepolitiken sorterar formellt under Ministry of Education, Culture and Science, med *Strategic Agenda for Higher Education, Research and Science*⁵⁴ som visionsdokument fram till 2025. Visionsdokumentet för universiteten betonar hållbarhet som en viktig aspekt, men gör inga direkta referenser till Agenda 2030.

Universiteten i Nederländerna har, likt Sverige, en relativt stor frihetsgrad i förhållande till den nationella styrningen och styrs framförallt, såsom flera andra politikområden, genom visioner och agendor. Lärosätenas arbete med Agenda 2030 drivs således främst underifrån och på eget initiativ, i likhet med forskningsfinansiärer och forskningsinstituts arbete med Agenda 2030. Flera universitet ingår emellertid i *SDG Charter*, det nätverk som drivs på nationell nivå kring Agenda 2030 och som består av samhällets alla sektorer (och beskrivs i kapitel 5.1). Tre universitet med olika fokus och dess arbete med Agenda 2030 har studerats inom ramen för den här studien. Dessa tre har olika tematiska fokus: ett naturvetenskapligt, ett tekniskt och en ekonomihögskola. Dessa beskrivs närmare i påföljande avsnitt.

5.4.1 WUR bygger sitt arbete med Agenda 2030 på partnerskap och tvärdisciplinär forskning

Wageningen University & Research (WUR) är ett universitet med fokus på naturvetenskap och jordbruk. Fokus för universitetet är främst mat och matproduktion, levande miljö, hälsa och livsstil. All forskning på WUR är tillämpad forskning. På WUR jobbar runt 6500 personer och det finns cirka 12 000 studenter vid universitetet.

WUR arbetar en hel del med forskning kopplad till SDG:erna, men betonar att detta görs bottom-up och på eget initiativ samt att det inte finns någon direkt styrning för detta. Agenda 2030 är inkluderat i universitetets övergripande strategi⁵⁵, i forskningsprogram och i undervisningen. WUR

⁵³ Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G, 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

⁵⁴ Ministry of Education, Culture and Science, *Strategic Agenda for Higher Education, Research and Science*.

⁵⁵ WUR, *Finding answers together*. Strategic Plan 2019-2022.

har även identifierat vilka SDG:er som de framförallt arbetar med på en övergripande nivå. I intervjun påpekar de emellertid att det inte görs någon koppling mot specifika SDG:er i forskningen utan att det är en integrerad del av WUR:s ordinarie verksamhet. WUR har även anordnat en stor konferens kring Agenda 2030. I intervjuerna påpekas att studenternas intresse för Agenda 2030 är en stark drivkraft i arbetet.

WUR påpekar att de arbetar utifrån den nederländska modellen kring samverkan mellan olika aktörer i samhället och att detta är en styrka i arbetet med SDG:erna. Denna modell för samverkan används även på universitetsnivå. Detta kombineras i sin tur med tvärvetenskaplig forskning inom ramen för WUR:s internationella program. Just kombinationen av den tvärdisciplinära forskningen tillsammans med näringsliv, det offentliga och universitet på nationell och internationell nivå identifierar WUR som sin styrka i arbetet med SDG:erna.

Svagheter i arbetet är att det inte görs någon direkt uppföljning av Agenda 2030, vilket är något som WUR efterfrågar en starkare styrning mot. En utmaning framåt är att göra universitetet självt mer hållbart.

5.4.2 TU Delft har ett välutvecklat kommunikationsarbete kring Agenda 2030

Delft University of Technology (TU Delft) är Nederländernas största tekniska universitet och inbegriper i princip samtliga discipliner inom ingenjörskap. Universitetet har runt 6000 anställda och 24 000 studenter. TU Delft har inkluderat SDG:erna i sin övergripande strategi som ett ramverk för universitetet att förhålla sig till.⁵⁶ Det sker idag ingen systematisk uppföljning av arbetet utifrån Agenda 2030. I intervjun med universitetet påpekas att viljan och styrningen kommer från universitetet själv, samt från forskare kopplade till universitetet.

TU Delft arbetar nära lokala partners i de länder de är verksamma. Det pågår initiativ i samarbete med en rad låg- och medelinkomstländer runt om i världen, med fokus på bland annat rent vatten och energi. Universitetet poängterar att Agenda 2030 underlättar samarbeten och att man nu har ett gemensamt språk kring frågor som TU Delft jobbade med redan innan men saknade koncept kring. TU Delfts arbete med Agenda 2030 fokuserar främst på projekt som sker i samarbeten med utvecklingsländer och i mindre utsträckning på verksamhet i Nederländerna.

"...the 2030 Agenda made it much easier to collaborate – to speak the same language. It facilitated what we were already doing. The target is something that all organizations are doing. As TU Delft global we are part of that movement..."

Intervju med TU Delft

En styrka i TU Delfts arbete med Agenda 2030, som Ramboll ser, är att de har välutvecklad kommunikation kring sitt arbete med Agenda 2030. Bland annat genom "historieberättande" kring SDG-initiativen på global nivå som finns sammanställda på en kommunikativ webbplats.⁵⁷

⁵⁶TU Delft, *Impact for a better society, Strategic framework 2018-2024*

⁵⁷ <https://www.tudelft.nl/global/stories/>

5.4.3 RSM har utvecklat flera modeller inom sitt arbete med Agenda 2030

"We are working on all 17. We believe if everything is interconnected we do not want to select one or two. It's a set..."

Intervju med RSM

Rotterdam School of Management (RSM) är en av Nederländernas främsta ekonomihögskolor med internationellt fokus (del av Erasmus University). Högskolan har runt 6 500 studenter och cirka 350 forskare och forskningsstudenter. RSM kopplar sin vision tydligt till Agenda 2030 och kallar detta sitt referensramverk. Agenda 2030 kommer att inkluderas i den nya strategin för högskolan som är

under utveckling. RSM:s inställning till SDG:erna är att de är som en palett och inte kan särskiljas då de är inbördes beroende. RSM har således valt att inte fokusera på enstaka mål utan alla 17 mål.

Högskolan fokuserar även på näringslivets roll i förverkligandet av Agenda 2030. RSM har utvecklat "Positive Change" vilket är läromoduler med fokus på de 17 SDG:erna satt i näringslivets kontext. Dessa finns att tillgå interaktivt på universitetets webbplats.⁵⁸ Tanken är att dessa ska inkorporeras i alla utbildningsprogram. Läromodulerna är också väl utvecklade kommunikativt och finns att tillgå för allmänheten. Drivkraften för arbetet beskrivs komma från organisationen och dess studenter.

"The framework is very useful. The icons are clear. Gives a common language. For a business school it is also easy to adopt to business. The student also enforces this line. The word sustainability creates a lot of resistance. But the SDG does not have that contestation. A powerful tool."

Intervju med RSM

RSM har även påbörjat arbetet med att ta fram en serie publikationer kring SDG:erna kopplat till privat sektor.⁵⁹ Hittills har tre publikationer kommit ut, vilka finns på högskolans webbplats. Vidare menar RSM i intervjuer att ett arbete har påbörjats med att inkludera Agenda 2030 som en röd tråd i programmen, och forskningen har kartlagts i relation till SDG:erna.

Som styrka i Agenda 2030-arbetet identifierar universitetet själva den energi som Agenda 2030 har inneburit för medarbetarna, i och med att det skapat en tydlig länk mellan deras arbete och samhällsutveckling. Dessutom har RSM ett tydligt fokus på näringslivets roll kopplat till SDG:erna i sitt Agenda 2030-arbete. Som svaghet påpekas att RSM ännu inte har utvecklat ett system för utvärdering av arbetet. I intervjuer med RSM understryks att detta har hög prioritet framöver.

5.5 Sammanfattande reflektioner – inspiration till Sverige på olika nivåer

Det finns några områden där Nederländerna kan utgöra inspiration för en svensk kontext. Nederländernas arbete med att inkludera en bredd av aktörer i **konsultationsprocesser på ett tidigt stadium**, vilket görs på alla nivåer, ses som en framgångsfaktor i förankringsarbetet inom Agenda 2030. Detta görs bland annat på nationell nivå inom ramen för *SDG Charter*, men också i mindre format på universitetsnivå.

Ett annat styrkeområde inom ramen för Nederländernas arbete med Agenda 2030 är fokuset på **tvärdisciplinär forskning och innovation**. Detta har inom ramen för Agenda 2030 blivit centralt, givet att fokus allt mer är inriktat på målens inbördes relation och målkonflikter dem emellan. Den tvärvetenskapliga forskningens betydelse för Agenda 2030 underströks även i den svenska Agenda 2030-delegationens betänkande från mars 2019 samt i SEI-rapporten *Forskning*

⁵⁸ <https://www.rsm.nl/sdgs/>

⁵⁹ <https://www.rsm.nl/positive-change/series-on-positive-change/>

för Agenda 2030⁶⁰. I denna rapport betonas just behovet av mer tvärvetenskaplig forskning för att gå framåt med Agenda 2030, men att detta också måste balanseras mot forskningens tillämpbarhet.

Nederländernas arbete med Agenda 2030 bedrivs **främst bottom-up**. Vissa fördelar har identifierats med detta: arbetet har en mer verksamhetsnära förankring och drivs utifrån intresse och behov. Av vissa intervjuade poängteras dock att arbetet inte kommer till skott eller får den legitimitet som det skulle få om det till exempel var inkluderat på ett tydligare och mer konkret sätt i Nederländernas nationella forskningsagenda. Inspirationen från Nederländerna på en övergripande nivå blir således att **ta tillvara på den drivkraft som organisationer och enskilda medarbetare samt forskare har i att påverka samhällsutmaningar och stimulera denna**.

En svaghet i de studerade organisationerna i Nederländerna är att det **inte sker någon systematisk uppföljning av Agenda 2030-arbetet**, varför det är svårt att utvärdera vad som fungerat bra eller mindre bra på alla nivåer. En annan aspekt i det nederländska arbetet med Agenda 2030 är att ansvaret för arbetet, genom den nationella koordinatören, sorterar under Utrikesdepartementet, vilket ger indikationer på att Agenda 2030 har starka kopplingar till utvecklingssamarbetet snarare än mot det inhemska arbetet kring SDG:erna.

Inom TNO finns ett **verktyg** som den enskilde medarbetaren kan använda för att kartlägga sin verksamhet mot målen inom ramen för Agenda 2030. Detta ger möjlighet för individen att se hur dennes verksamhet bidrar till den globala agendan. Att visualisera kopplingen mellan medarbetarnas arbete, projekt, handlingsplan, etc. är ett kommunikativt sätt att arbeta med Agenda 2030. Från NWO kan inspiration hämtas för forskningsutlysningar som **fokuserar tvärvetenskapligt och mellan en bredd av aktörer** med fokus på Agenda 2030.

Från universiteten RSM och TU Delft kan Formas och andra organisationer hämta inspiration kring hur organisationen **kan sprida kunskap om SDG:erna** på ett interaktivt sätt. Från WUR kan inspiration hämtas med fokus på hur projekt kan drivas tvärdisciplinärt och i nära samverkan med lokala partners i det land projektet genomförs. Ett par organisationer i Nederländerna har kartlagt sin verksamhet i förhållande till SDG:erna, ett arbete som Formas också genomfört. Nästa steg i detta arbete är att inkorporera Agenda 2030 genomgående i organisationen, till exempel i alla former av beslutsunderlag, alla utlysningar, etc.

⁶⁰ Stockholm Environmental Institute (SEI). 2018. *Forskning för Agenda 2030*. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt. Rapport framtagen på uppdrag av Formas.

6. KANADAS ARBETE MED FORSKNING OCH INNOVATION KOPPLAT TILL AGENDA 2030

Kanada ligger statistiskt sett relativt väl till avseende Agenda 2030-arbetet samt även inom forsknings- och innovationsområdet, framförallt drivet av landets internationellt sett mycket starka lärosäten. Kanada identifierades för denna studie genom genomförda explorativa intervjuer, framförallt beroende på ett allmänt starkt samhällsengagemang för hållbarhetsfrågor och landets nyskapande lösningar i implementeringen av Agenda 2030.

6.1 Kanada är i process att ta fram en nationell strategi för Agenda 2030

Kanada placerar sig på plats 20 i Global SDG Index⁶¹ och ligger således relativt bra till vad gäller landets uppfyllande av de globala hållbarhetsmålen, dock en bit efter exempelvis Sverige och Finland. Kanadas arbete med hållbar utveckling omsluts av en federal strategi för hållbar utveckling (*Federal Sustainable Development Strategy*)⁶² som kopplar till Agenda 2030, dock primärt inom miljö- och klimatfrågor och dit kopplade SDG:er. Enligt ett pågående lagförslag⁶³ föreslås dock strategin, som revideras vart tredje år, vidgas till en bredare förståelse för hållbar utveckling, där allt beslutsfattande från regeringen ska ta hänsyn till respektive besluts konsekvenser för framtida generationer. Ett parallellt syfte med förslaget är att det offentliga beslutsfattandet ska bli mer transparent och möjligt att följa för allmänheten.

The 2016–2019 FSDS is the foundation of Canada's domestic response to the SDG:s, and its framework is a Canadian reflection of those global goals.

Federal Sustainable Development Strategy (FSDS)

Genom den federala hållbarhetsstrategin är även 26 statliga departement och myndigheter skyldiga att ta fram motsvarande hållbarhetsstrategier för sina respektive organisationer. Ytterligare 15 organisationer deltar i arbetet på frivillig basis. Det finns således ett tydligt ramverk på plats för det offentliga hållbarhetsarbetet i Kanada. Det finns dock ingen explicit koppling till Agenda 2030 och hållbarhetsstrategin fokuserar i dagsläget framförallt på miljö och klimat.

Kanada gjorde under 2018 en så kallad *Voluntary National Review*⁶⁴ till FN över nationens arbete med Agenda 2030, som bland annat belyser att landet just nu är i fas med att utveckla en nationell Agenda 2030-strategi genom en bred samhällsömfattande process.⁶⁵ En fråga som återstår är hur den kommande Agenda 2030-strategin kommer att förhålla sig till och komplettera den federala hållbarhetsstrategin.

Enligt intervjuer som Ramboll har gjort med kanadensiska aktörer har hållbarhetsarbetet i Kanada ett traditionellt starkt fäste i civilsamhället och akademien, varför den federala regeringen är noga med att bedriva ett inkluderande arbete för att ta fram den federala Agenda 2030-strategin. Alliance 2030⁶⁶ och SDSN-nätverket⁶⁷ är exempel på engagemang från civilsamhället respektive akademien vad gäller att avancera det kanadensiska arbetet med Agenda 2030. Alliance 2030 är ett

⁶¹ Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G., 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

⁶² Government of Canada, 2016, *A Federal Sustainable Development Strategy for Canada 2016-2019*.

⁶³ <http://www.parl.ca/DocumentViewer/en/42-1/bill/C-57/royal-assent>

⁶⁴ Government of Canada, 2018, *Canada's Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development*.

⁶⁵ <https://alliance2030.ca/canadian-government-launches-portal-online-consultations-sdqs/>

⁶⁶ <https://alliance2030.ca/>

⁶⁷ <https://uwaterloo.ca/sustainable-development-solutions-network-canada/>

nationellt nätverk av organisationer, institutioner och individer som har åtagit sig att bidra till målen i Agenda 2030. SDSN-nätverket i Kanada koordineras av University of Waterloo och beskrivs i större detalj i avsnitt 6.4.2.

6.1.1 Ny federal enhet för implementering av Agenda 2030

Kopplat till framtagandet av den nationella strategin för Agenda 2030 är den federala regeringen i Kanada nu i fas med att upprätta nya strukturer för en mer effektiv implementering av Agenda 2030. Regeringen har avsatt särskilda medel till Agenda 2030-genomförandet i landet och har bland annat bildat en federal *SDG Unit*, som startade sitt arbete under 2018 och som ansvarar för tvärministeriell samordning, styrning och uppföljning av Agenda 2030. Arbetet vid SDG Unit samordnas av Kanadas Minister for Families, Children and Social Development, som därmed leder implementeringen av Agenda 2030 i Kanada tillsammans med övriga departement.

6.1.2 Provinsernas självstyre påverkar styrningen

Det är även nödvändigt att belysa att Kanada är en federation, bestående av tio provinser och tre territorier. Det provinsiella självstyret i Kanada är starkt, och delar av lagstiftningen åligger exklusivt den provinsiella nivån att besluta om, exempelvis på utbildningsområdet. Det kan således uppstå situationer där ambitioner från den federala regeringen ligger i direkt konflikt med den provinsiella vil-

"We cannot achieve sustainable development alone — partners such as provinces and territories, Indigenous Peoples, communities, businesses, scientists, and non-governmental organizations all play a role in helping us meet our objectives."

Federal Sustainable Development Strategy

jeriktningen. I och med landets storlek och provinsernas olikartade intressen är detta en inte ovanlig situation, vilket flera av Rambolls intervjuer bekräftar.

Förutom landets storlek och komplexa förvaltningsstruktur tycks en av de största utmaningarna för implementering av Agenda 2030 i Kanada vara att kunskapen om agendan hos den kanadensiska befolkningen är låg, och att betydande insatser därmed behöver göras för kommunikation och spridning. Detta enligt en utvärdering av Kanadas motsvarighet till Riksrevisionen.⁶⁸

6.1.3 Kanada har ett systematiskt arbete för uppföljning

Kanada sätter stort fokus på uppföljning kopplat till Agenda 2030. Statistics Canada är Kanadas federala statistikmyndighet, som ansvarar för att producera statistik brett till hela landet, nationellt samt till provinser och territorier. Myndigheten har även fått ett särskilt utpekat ansvar kopplat till genomförandet av Agenda 2030, med ansvar för indikatorer och statistik för att kunna följa upp och utvärdera arbetet på ett transparent och konsekvent sätt. Som ett

Sustainable Development Goals Data Hub-

Den federala regeringen har genom ett samarbete med myndigheten Statistics Canada utvecklat en så kallad Sustainable Development Goals Data Hub, ett onlineverktyg som samlar relevant statistik och indikatorer över hur arbetet med de olika hållbarhetsmålen fortlöper i landet.

Statistics Canada har även fått ett särskilt utpekat ansvar kopplat till genomförandet av Agenda 2030, med ansvar för indikatorer och statistik för att kunna följa upp och utvärdera arbetet på ett transparent och konsekvent sätt.

Sustainable Development Goals Data Hub är myndighetens primära verktyg i detta, samt för att synliggöra och visualisera utvecklingen i Kanada avseende de 17 hållbarhetsmålen.

Källa:
<https://www144.statcan.gc.ca/sdg-odd/index-eng.htm>

⁶⁸ http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/esd_fs_e_43324.html

led i detta arbete har de tagit fram "*Sustainable Development Goals Data Hub*" (se faktaruta).

Rambolls reflektion är att Kanada, till skillnad från andra studerade länder, har givit sin statistikmyndighet ett centralt och utpekat ansvar i Agenda 2030-arbetet, inte bara i den faktiska statistikproduktionen, utan även i strategisk bemärkelse.

6.1.4 Kanadas styrka ligger i den kraftsamling för Agenda 2030 som sker

Kanada är i fas att ta fram en implementeringsplan för Agenda 2030 och har även en koordinerande enhet på federal nivå för att hålla ihop arbetet. Detta har i sin tur kombinerats med ett omfattande arbete med ett system för uppföljning av arbetet. Enligt Ramboll ger detta goda förutsättningar för det kommande nationella arbetet med Agenda 2030.

Kanadas starka provinsiella självstyre kan utgöra såväl risk som möjlighet vad gäller implementeringen av Agenda 2030, och den federala regeringen lägger stor vikt vid inkluderande processer som får aktörer på olika nivåer att dra åt samma håll, vilket bland annat är ett genomgående tema i den federala strategin för hållbar utveckling.

6.2 Relativt otydlig länk mellan forskning/innovation och Agenda 2030 i Kanada

Kanada ligger relativt bra till innovation- och forskningsmässigt, bland topp 20-länder i indikatorer som mäter investeringar i R&D samt publikationer i vetenskapliga tidningar.⁶⁹ I och med att landet inte har någon explicit strategi eller handlingsplan för Agenda 2030 finns idag ingen tydlig länk mellan forskning/innovation och Agenda 2030. De åtgärder som ändå görs kopplade till SDG:erna bygger i stort på frivilliga åtaganden. Flertalet av de befintliga strategierna kopplar dock ihop områdena forskning/innovation med hållbar utveckling, och i begränsad skala Agenda 2030.

Kanadas *Voluntary National Review* från 2018 belyser att forskning och innovation kommer att spela en nyckelroll i strävandet mot flera av hållbarhetsmålen, och exemplifierar hur befintlig forskning redan bidrar till flera SDG:er. Rapporten lyfter dock inte explicit hur eller i vilken mån relevanta forskningsaktörer bör förhålla sig till just Agenda 2030. Det är förmodligen en fråga som istället kommer behandlas i den kommande federala Agenda 2030-strategin.

Kanadas *Federal Sustainable Development Strategy* lägger stor vikt vid forskningens betydelse för en hållbar utveckling, bland annat kopplat till landets höga ambitioner inom miljöteknik (*Canada's Mission Innovation Goal* om att dubbla federala investeringar till 2020 inom forskning, utveckling och utveckling av hållbara energilösningar).⁷⁰ Av de 26 departement som åläggs ta fram en egen hållbarhetsstrategi ingår bland annat *Innovation, Science and Economic Development Canada*, det vill säga det departement som ansvarar för, och styr forsknings- och innovationsfrågor. Dessutom tar myndigheter som Statistics Canada och Kanadas tre nationella forskningsråd fram motsvarande strategier på frivillig basis.

Kanadas *Innovation and Skills Plan* (2017) är den kanadensiska regeringens vision och strategi för innovation, forskning och arbetsmarknad. Strategin bygger inte explicit på Agenda 2030, men kopplar till dess målsättningar genom ett genomgående stort hållbarhetsfokus.⁷¹

⁶⁹ Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G., 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN)

⁷⁰ Government of Canada, 2016, *A Federal Sustainable Development Strategy for Canada 2016-2019*

⁷¹ <http://www.ic.gc.ca/eic/site/062.nsf/eng/home>

Den federala regeringen kommer därtill, inom ramen för utvecklingen av en nationell strategi för Agenda 2030, att be statliga myndigheter att återkomma om hur de kan bidra till Agenda 2030, även inom forsknings- och innovationsområdet.⁷² De tre nationella forskningsråden i Kanada⁷³ gör även enskilda egna utlysningar och insatser som explicit kopplar till SDG:erna, och har även nyligen lanserat ett initiativ kallat *The New Frontiers in Research Fund* (NFRF) – en gemensam fond för transformativ och utmaningsdriven forskning.

Sammanfattningsvis finns ingen särskilt tydlig länk mellan Kanadas forsknings- och innovationssystem och Agenda 2030. Hållbarhetsarbetet i allmänhet är ofta relativt långt framskridet, även hos forsknings- och innovationsfinansierande myndigheter, men det samlade arbetet i frågan präglas mycket av att den federala regeringen varit sena i sitt arbete med Agenda 2030 och först nu börjar få implementeringsstrukturer på plats.

6.3 Kanadensiska myndigheters arbete med Agenda 2030 har en internationell prägel

Ramboll har i denna studie genomfört intervjuer med två kanadensiska myndigheter/forskningsfinansierare som på olika sätt har viktiga roller för genomförandet av Agenda 2030. NSERC (*The Natural Sciences and Engineering Research Council of Canada*) är Kanadas största forskningsfinansierande myndighet, medan Canada Foundation for Innovation är en myndighet som främst finansierar forskningsinfrastruktur. En övergripande observation är att myndigheterna har en starkt internationell profil och främst söker Agenda 2030-relaterade samarbeten med exempelvis Europa och finansiering från Horisont 2020.

6.3.1 NSERC har en internationell prägel på sitt Agenda 2030 arbete

NSERC är Kanadas största forskningsfinansierande myndighet, och är ett av tre tematiska forskningsråd, tillsammans med *Canadian Institutes of Health Research* (CIHR) och *Social Sciences and Humanities Research Council* (SSHRC). Från intervjun framgår att NSERC fokuserar tematiskt på forskningsfinansiering inom naturvetenskap och ingenjörskap. Myndigheten har en budget på cirka 1,2 miljarder kanadensiska dollar per år. Bidrag från NSERC är generellt prestigefulla och förknippade med en tydlig stämpel om excellent forskning.

NSERC har en hållbarhetsstrategi, ett arbete som följer av den federala strategin för hållbar utveckling och som

The New Frontiers in Research Fund (NFRF)

NFRF är en gemensam trepartsfond mellan Kanadas tre forskningsråd och ska bidra med forskningsprojekt som möter globala samhällsutmaningar.

Fonden kommer investera 275 miljoner dollar över de kommande fem åren för att stödja internationell, interdisciplinär och högrisktagande forskning.

Fondens prioriteringar:

Explorativt fokus -

som kommer att ge möjligheter för Kanada att bygga styrkor inom högrisk och interdisciplinär forskning.

Transformativt fokus -

som kommer ge storskaligt stöd till Kanada i att bygga upp styrka och ledarskap inom interdisciplinär forskning.

Internationellt fokus -

som kommer öka möjligheten för kanadensiska forskare att delta i forskningssatsningar med internationella partners.

Källa:

<http://www.sshrc-crsh.gc.ca/funding-financement/nfrf-fnfr/index-eng.aspx>

⁷² <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/canada>

⁷³ Natural Sciences and Engineering Research Council, Social Sciences and Humanities Research Council och Canadian Institutes of Health Research

myndigheten upprättar på frivillig basis. Strategin tangerar Agenda 2030-målen utan att göra framstående anknytningar.

NSERC bedriver tillsammans med två andra forskningsråd *The New Frontiers in Research Fund* (NFRF) (se faktaruta). Syftet är att bidra till nyskapande forskning kring hållbarhetsfrågor som vågar ta högre risk är den tidigare nämnda som myndigheten finansierar tillsammans med de två andra forskningsråden.

Framgångsfaktorn för NSERC i myndighetens arbete med Agenda 2030 har enligt myndigheten varit dess internationella engagemang i europeiska forskningsprojekt inom bland annat Horisont 2020, Belmont Forum (internationellt partnerskap för hållbarhetsforskning) och JPI (Joint Programming Initiatives). NSERC är fullvärdig medlem i Belmont Forum och har exempelvis engagerat sig i JPI-programmet *Oceans*. Därmed har kanadensiska forskare även bidragit till global forskning som adresserar vissa hållbarhetsmål. Ett exempel är forskning om mikroplaster i havet.⁷⁴

I intervjun med NSERC framkommer att EU i flera avseenden har kommit längre än Kanada i att integrera Agenda 2030 i konkreta forskningsfinansieringsprogram som Horisont 2020. Detta för med sig att kanadensiska forskare som engagerar sig i exempelvis Horisont 2020 i ökad mån har behövt anpassa sig till, och arbeta med de globala hållbarhetsmålen som verktyg för att vinna finansiering och för att öka utbytet med europeiska forskarlag. Det finns idag ett avtal som underlättar för kanadensiska forskare att delta i Horisont 2020-projekt.⁷⁵ I takt med att Horisont 2020 i framtiden (Horisont Europa) förväntas styras ännu tydligare mot Agenda 2030 och de globala hållbarhetsutmaningarna⁷⁶, kommer detta logiskt sett styra även utom-europeiskt forskningsdeltagande mot samma håll. Samtidigt har exempelvis den svenska regeringen påpekat behovet av att ännu tydligare integrera Agenda 2030 som en del av målstrukturen i det framtida Horisont Europa.⁷⁷

Enligt NSERC kommer myndigheten förmodligen påverkas av att den federala regeringen i Kanada nu börjat få på plats strukturer för Agenda 2030-arbetet. Ett första steg är den tvärministeriella styrningen genom *SDG Unit*, som kommer genomsyra även forskning och innovations-politiken, ett andra steg är förslaget om en breddad och mer ambitiös federal hållbarhetsstrategi, som redan nu gör att NSERC börjar se till hur myndighetens utlysningar av forskningsmedel tydligare kan knytas till strategins mål.

Slutligen belyser den intervju Ramboll gjort med NSERC att ett allmänt problem i Kanada kopplat till Agenda 2030 är den generellt låga kännedomen om Agendan, och att för lite görs för att kommunicera och sprida kännedom om dess existens och innebörd.

Styrkan i organisationens arbete med Agenda 2030, enligt Ramboll, på arbete som NSERC bedriver för att bidra till nyskapande forskning som vågar ta högre risk är den tidigare nämnda *The New Frontiers in Research Fund* (NFRF). Svagheter är emellertid likt många andra organisationer att det inte görs några strategiska länkar mot Agenda 2030 i den strategiska styrningen.

6.3.2 Canada Foundation for Innovation finansierar viktig forskning för Agenda 2030
Canada Foundation for Innovation (CFI) sorterar under det federala departementet Innovation, Science and Economic Development Canada. Myndigheten är, utöver de tre forskningsråden, en

⁷⁴ <http://www.jpi-oceans.eu/calls/proposals/microplastics-marine-environment>

⁷⁵ https://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/policy/ca%20clean_roadmap_2017.pdf

⁷⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-701_en.htm

⁷⁷ <https://www.regeringen.se/artiklar/2018/09/utvecklingen-av-eus-ramprogram-for-forskning-horisont-europa/>

av de viktigaste forskningsfinansiärerna i Kanada, och fokuserar främst sin finansiering mot forskningsinfrastruktur, men även projekt och samverkansinsatser. Myndighetens största mottagare av finansiering är i regel universitet, högskolor, universitetssjukhus och civilsamhällesorganisationer. CFI har en budget på cirka 460 miljoner kanadensiska dollar per år.

I sin strategi *Strategic Roadmap 2018–2023* uttrycker myndigheten målet "att uppmuntra forskningsansökningar som syftar till att adressera globala forskningsutmaningar, exempelvis genom FN:s hållbarhetsmål".⁷⁸

CFI är i ett tidigt skede avseende implementering av Agenda 2030, men har arbetat länge med hållbarhetsfrågor i allmänhet. Myndigheten har ännu ingen strategi för Agenda 2030. Hållbarhet utgör sällan eller aldrig ett eget område eller program för finansiering från myndigheten, men utgör i princip alltid ett viktigt horisontellt perspektiv, vilket tas hänsyn till i bedömningar om stöd.

Myndigheten belyser själva bland annat havsforskning, polarforskning och forskning inom energi och hälsa som högprioriterade områden kopplat till genomförandet av Agenda 2030, såväl nationellt i Kanada som på en internationell nivå. CFI har även samarbeten med de tre forskningsråden och kompletterar, som finansiär av forskningsinfrastruktur, det arbete som bedrivs vid forskningsråden.

6.4 Kanadensiska lärosäten börjar ta plats i Agenda 2030-sammanhang

Kanada rankas på plats 3 i en genomsnittlig ranking av de tre främsta universiteten i olika länder⁷⁹ och har således en mycket stark universitetssektor internationellt sett. Som tidigare nämnt är utbildning ett decentraliserat ansvarsområde i Kanada, varför det inte finns något federalt departement för utbildningsfrågor i Kanada. Istället är det ett ansvar för provinser och territorier att besluta om. Det finns därmed viss utmaning i att på federal nivå få med sig och engagera universitetet i en samlad ansats för Agenda 2030. Liksom i Sverige har universitet och högskolor i Kanada en hög grad av frihet, men står under ett enhetligt provinsialt inflytande och är således delvis frånkopplad policy på federal nivå.

Däremot observerar Ramboll ett generellt mycket stort engagemang för hållbarhetsfrågor hos kanadensiska lärosäten. I ökande mån även explicit för Agenda 2030. Lärosätenas engagemang Agenda 2030 är beroende av vilken inriktning universitetet har på sin utbildning och forskning samt vilket engagemang som finns för frågan i respektive beslutande provins eller territorium.

6.4.1 University of Manitoba en global hållbarhetshubb

University of Manitoba återfinns i staden Winnipeg i provinsen Manitoba och är bas för cirka 30 000 studenter och 9000 anställda. Manitoba universitetet är ett forskningsintensivt universitet med viss tematisk tyngdpunkt mot juridik, medicin och ingenjörskap. Universitetet har ingen särskild strategi för Agenda 2030 men har en allmän strategi för universitetets hållbarhetsarbete, som ligger i linje med Agenda 2030.⁸⁰ Universitetet har även flera internationellt starka forskningsgrenar kopplade till hållbar utveckling.

Ett framträdande exempel på detta är att universitet blivit utsett av FN till en av 17 *Academic Impact Hubs* över världen.⁸¹ Det finns en hubb för varje SDG, och Manitoba universitetet har blivit

⁷⁸ <https://www.innovation.ca/sites/default/files/pdf/strategic-roadmap/cfi-strategicroadmap-2018-2023-en.pdf>

⁷⁹ Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G., 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

⁸⁰ University of Manitoba, 2016, *Sustainability Strategy 2016-2018*.

⁸¹ <http://sdg.iisd.org/news/un-establishes-17-academic-impact-hubs-for-sdgs/>

den globala hubben för forskning kring SDG 6 – Rent vatten och sanitet för alla – bland annat utifrån universitetets framstående forskning om vatten, reningssystem, hav, samt is- och polarutveckling.

Universitetet uttrycker själva att rollen som hubb inte är någonting organisationen sökt, utan är en tilldelning utifrån universitetets forskningsstyrka på området. Vad arbetet som hubb innebär i praktiken återstår ännu att utforska, men kommer i stora drag handla om att synliggöra och internationellt sprida goda exempel och arbetssätt inom SDG 6.

Universitetet är även aktivt part i FN/UNICEF-initiativet *World's Largest Lesson*⁸², som riktar sig till barn och unga över hela världen genom att skapa öppna utbildningsresurser och material om hållbarhetsmålen, för lärosäten och andra aktörer att använda fritt för att sprida kunskap om Agenda 2030-målen.

Styrkan, enligt Ramboll, i Manitoba universitetets implementering av Agenda 2030 ligger i universitetets starka forskningsnischer, som nu går före i att etablera forskningsplattformar kopplade till enskilda SDG:er. Som svaghet kan nämnas bristande strategisk styrning mot Agenda 2030. I dagsläget finns starka enskilda initiativ men brist på samordning.

6.4.2 University of Waterloo koordinerar Kanadas SDSN-nätverk

University of Waterloo ligger i provinsen Ontario och har runt 40 000 studenter. Likt Manitoba är Waterloo universitetet ett forskningsintensivt universitet med styrkor inom bland annat ingenjörskap, nano forskning, matematik, datavetenskap men även business och ekonomi. Universitetet har ingen särskild strategi för Agenda 2030 men fokuserar starkt på hållbarhet i allmänhet, och har en allmän strategi för universitetets hållbarhetsarbete, som ligger i linje med och i delar kopplar explicit till Agenda 2030.⁸³

Waterloo är värd för SDSN-nätverket i Kanada, vilket utgör universitetets största åtagande kopplat till Agenda 2030. Nätverket koordineras från universitetets fakultet för miljö och klimat, en fakultet som är Kanadas största inom området och som även har börjat kategorisera universitetets aktiviteter och forskning mot de globala hållbarhetsmålen.

SDSN Kanadas uppdrag är att samla kanadensisk forskning och expertis för att underlätta lärande och påskynda problemlösning kopplat till Agenda 2030. SDSN Kanada kommer arbeta nätverkande och mobilisera stöd för agendans genomförande, främja praktiska lösningar och långsiktiga strategier för hållbar utveckling. Ambitionen med nätverket är även bidra till att främja högkvalitativ utbildning och tvärsektorieell forskningssamverkan samt stödja regeringar på olika nivåer att förstå och adressera Agenda 2030 och hållbarhetsutmaningarna.

Ett exempel på samverkan är att SDSN-nätverket i Kanada och Waterloo universitet aktivt samverkar med Statistics Canada för att utveckla ett SDG-Index för kommuner i Kanada. Indexet lanseras under hösten 2019 och förväntas bli ett verktyg för att kommuner ska kunna linjera sitt hållbarhetsarbete mot Agenda 2030-ramverket och utforska vilken typ av åtgärder som bäst adresserar agendans utmaningar.⁸⁴

Intervjun med universitetet belyser även värdet av att den federala regeringen i Kanada nu börjat prioritera Agenda 2030, vilket förväntas ge arbetet bättre styrfart framöver, exempelvis genom

⁸² <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/>

⁸³ University of Waterloo, 2017, *Environmental Sustainability Strategy*.

⁸⁴ <https://uwaterloo.ca/sustainable-development-solutions-network-canada/news/developing-sdg-index-canadian-municipalities>

den nyligen etablerade SDG Unit. Det är också tydligt, även hos Waterloo, att det saknas strategisk styrning och samordning i frågan. De initiativ som finns för Agenda 2030 är mycket lovvärda men tycks inte vara etablerade i ett större strategiskt sammanhang.

6.5 Sammanfattande reflektioner – inspiration till Sverige på olika nivåer

Det råder generellt stora skillnader mellan Sverige och Kanada, varav landets storlek är den mest påtagliga. Det finns samtidigt flertalet likheter, exempelvis välfungerande och demokratiska institutioner, ett i allmänhet starkt fokus på hållbar utveckling samt liknande geografiska och demografiska utmaningar.

Kanada har en lång tradition av arbete med hållbar utveckling och **Agenda 2030 tycks passa väl i detta arbete, med möjlighet att intensifiera arbetet ytterligare**. Det är samtidigt viktigt att betona att Kanada ännu är tidigt i arbetet med att implementera agendan, på samtliga nivåer, men med många enskilda goda exempel.

Styrkan i Kanadas implementering av Agenda 2030 ligger i civilsamhällets och **akademins stora engagemang för hållbarhetsfrågor (bottom-up) samt att den federala regeringen har börjat visa större ägarskap i frågan (top-down)** – exempelvis genom att nu utveckla en nationell strategi för Agenda 2030. Den största utmaningen tycks ligga i landets storlek och komplexa förvaltningsstruktur, att få samhällsaktörer på olika nivåer att dra åt samma håll. Detta tvingar dock fram policyprocesser som bygger på breda, samhällsomfattande konsultationer som redskap i utvecklandet av ny policy, vilket redan från start ökar möjligheterna för samförstånd och samgärning. Det ska även nämnas att Kanada, trots en rad intressanta initiativ och aktiva aktörer på Agenda 2030-området, där en av de största utmaningarna tycks vara att bättre förankra frågan hos den kanadensiska befolkningen, där kunskapen om Agenda 2030 i dagsläget beskrivs som låg.

Intressanta exempel från Sverige på federal nivå i Kanada är primärt det arbete som nu sker för SDG-uppföljning hos Statistics Canada samt den nyligen etablerade SDG Unit, som från 2018 ska koordinera genomförandet av Agenda 2030 tvärministeriellt. Genom den nationella (federala) strategin för hållbar utveckling **finns ett ramverk och en tydlig rapporteringsstruktur på plats för arbetet med hållbar utveckling i Kanada**. I korthet innebär strukturen att det på alla nivåer och organisationer finns liknande hållbarhetsstrategier. Dessa rör sig nu mot en bredare definition av hållbarhet och tycks linjeras mer mot den förståelse som följer med Agenda 2030.

De tre nationella forskningsrådets initiativ *The New Frontiers in Research Fund* (NFRF) är ett **initiativ som uppmuntrar icke-traditionell forskning** inom nya områden med högre risk och som ska bidra till en snabbare, mer transformativ policyutveckling i Kanada och globalt. Programmet kan utgöra inspiration till en svenska forskningsmyndigheter. Det är även väl värt att uppmärksamma de globala forskningssamarbeten som kanadensiska forskare engagerar sig i, genom europeiska forskningsprogram som Horisont 2020.

Kanadensiska universitet har flera **intressanta initiativ kopplat till Agenda 2030**, såsom Academic Impact Hub för SDG 6 hos Manitoba universitetet och SDSN-nätverket hos Waterloo universitetet. Generellt noterar Ramboll att universitetet börjar förbereda sig på fler SDG-orienterade åtgärder och finansiering från den federala regeringen och forskningsfinansierande myndigheter. Insikten att finansiering på sikt kommer är en av de starkaste drivkrafterna till att i praktiken kategorisera och ställa om verksamheterna mot Agenda 2030.

7. SAMMANFATTANDE REFLEKTIONER OCH INSPIRATION

Följande kapitel sammanfattar dels övergripande reflektioner kring Agenda 2030 och kopplingen till forskning och innovation, dels inspiration från de länder som ingår i studien samt slutsatser och reflektioner i förhållande till en svensk kontext. Kapitlet avslutas med ett kortfattat resonemang kring de hinder och framgångsfaktorer i arbetet med Agenda 2030 inom forskning och innovation som Ramboll har identifierat genom omvärldsanalysen.

7.1 Sju övergripande reflektioner kring Agenda 2030

I påföljande avsnitt sammanställs Rambolls sju övergripande reflektioner utifrån kartläggningen.

Nästa steg är att använda Agenda 2030 som ramverk

En inledande reflektion är att alla tre länder som ingår i analysen, och så även Sverige, har en lång tradition av att arbeta med frågor kopplade till hållbar utveckling socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Länderna startar därför sitt Agenda 2030-arbete från en redan relativt hög nivå, varför mycket av det initiala arbete som görs kopplat till Agenda 2030 primärt handlar om att kartlägga och kategorisera redan befintligt hållbarhetsarbete utefter de 17 hållbarhetsmålen. Detta innebär också att här behandlade länder redan från början rankas relativt högt i de Agenda 2030-mätningar som finns, såsom SDG Global Index. Detta speglar inte nödvändigtvis hur väl länderna arbetar med just målen i Agenda 2030, utan speglar snarare ett generellt starkt hållbarhetsarbete utifrån uppsatta indikatorer. **De flesta länder och aktörer står nu inför nästa steg i utvecklingen, vilket blir att utforma fler insatser som helt baseras på Agenda 2030 som ramverk.**

Det finns flera sätt att angripa Agenda 2030

Kartläggningen visar tydligt att det inte finns **ett enhetligt sätt att arbeta med Agenda 2030 på i relation till forskning och innovation**. De tre länderna Finland, Nederländerna och Kanada har arbetat på olika sätt på såväl nationell nivå som hos respektive forskningsfinansiärer och lärosäten. Analysen visar tydligt att varje land har ett unikt angreppssätt kring hur landet ska arbeta med Agenda 2030. Detta bygger i sin tur på en rad faktorer, till exempel på hur landet traditionellt arbetar med policyfrågor, politiska system (såsom graden av myndighets- och regional styrning), graden av involvering av olika aktörer i policyutvecklingen och vilken tradition landet har av att arbeta med hållbarhetsfrågor i bred bemärkelse.

Inspiration kan hämtas från olika länder och olika nivåer

En övergripande slutsats från kartläggningen är att det inte **finns ett land som har ett fullt utvecklat implementeringssystem för Agenda 2030 längs hela styrkedjan** från regering till myndigheter, inklusive forskningsfinansiärer och innovationsmyndigheter samt universitet och högskolor. Det som Ramboll emellertid kan konstatera är att hur implementeringen av Agenda 2030 sker på regeringsnivå återspeglas relativt tydligt längs hela styrkedjan. Om exempelvis regeringen och den nationella styrningen i ett land överlag förlitar sig på bottom-up och samverkansdrivna processer för att genomföra Agenda 2030 tenderar finansiärer och universitet att arbeta på liknande sätt (vilket vi exempelvis ser i Nederländerna). Om implementeringen av Agenda istället bygger på en kombination av styrning top-down och engagemang bottom-up, som i Finland, återspeglas även det på alla nivåer i landet. **Den implementerings- och styrningskultur som generellt råder i respektive land genomsyrar alltså även tydligt hur Agenda 2030 implementeras.** I var och ett av länderna finns inspiration för hur Sverige och Formas kan arbeta med Agenda 2030.

➔ **Styrning och samfällig förankring framstår som en lyckad kombination**
Från de olika ländernas arbete kan Ramboll även konstatera att det krävs **samhällelig förankring och driv underifrån för att skapa legitimitet i Agenda 2030-arbetet. För att få till en verklig förändring krävs emellertid även ett dedikerat nationellt ledarskap och mer riktad styrning mot Agenda 2030.** Samma slutsats dras av Lundin och Schwaag-Serger⁸⁵, som betonar att styrning top-down måste kombineras med engagemang bottom-up för att få till en transformativ samhällsförändring. I dagsläget använder sig flera länder av ett i grunden frivilligt system, vilket riskerar ske på bekostnad av ett mer systematiskt Agenda 2030-arbete. Ett frivilligt system är i grunden lovvärt, men riskerar utesluta viktiga samhällsaktörer som har längre till målen eller som inte har tid, prioritet eller engagemang för Agenda 2030-arbete.

➔ **Det finns flera sätt att omsätta Agenda 2030 i den egna verksamheten**
En annan viktig iakttagelse som Ramboll gör utifrån kartläggningen är att **synen på hållbarhetsmålen i sig varierar mellan olika organisationer även inom ett land.** Vissa organisationer ser det som 17 mål som är inbördes beroende och därför inte kan delas och prioriteras medan andra organisationer väljer att fokusera på vissa mål och därmed får ett ökat fokus i sin verksamhet på ett visst tematiskt område. Hur en organisation angriper målen handlar om prioritering, det vill säga målens inbördes relation och samverkan i relation till ett mer fokuserat tematiskt djup. Detta beror i sin tur också på den enskilda organisationens verksamhet.

➔ **Agenda 2030 har skapat ett gemensamt språk**
Det som har betonats i flera intervjuer, i samtliga länder, är att Agenda 2030 skapat **ett viktigt gemensamt språk och övergripande ramverk på nationell och internationell nivå** kring frågor som berörda organisationer i olika utsträckning redan arbetar med. Flera av de intervjuade betonade vikten av detta, att även om Agenda 2030 inte alltid bidragit med något nytt eller förändrat arbetssätt för deras organisationer har det gett ett väldigt viktigt gemensamt ramverk internt och i relation till externa parter.

➔ **Hur Agenda 2030 kan följas upp är ett viktigt nästa steg**
Avslutningsvis bör betonas att **inga enskilda organisationer**, som Ramboll har identifierat, **har tagit fram system för uppföljning av Agenda 2030. Detta innebär att bedömningen av deras arbete i förhållande till Agenda 2030 inte är möjliga i dagsläget.** Flera organisationer har dock detta som en hög prioritet i arbetet framåt. Samtliga organisationer som intervjuats i den här studien menar att de befinner sig i ett tidigt skede i arbetet och fortfarande är inne i en explorativ fas för hur de ska ta sig an Agenda 2030. Detta gäller såväl på regeringsnivå som bland forskningsfinansierare och lärosäten. Samtidigt blir det tydligt att det finns ett **stort intresse för frågan och att arbetet med Agenda 2030 i olika former är högprioriterat.**

7.2 Det finns inspiration att hämta till en svensk kontext och till Formas som organisation

Från respektive land finns goda exempel på hur arbetet med implementeringen av Agenda 2030 fortskrider. Även om **Sverige generellt ligger långt fram i arbetet med Agenda 2030** finns mycket att lära av hur andra länder har tagit sig an implementeringen av Agenda 2030.

Nedan följer en övergripande sammanställning av den inspiration som enligt Ramboll går att hämta från kartläggningen. Listan kan utgöra inspiration kring hur studerade organisationer har arbetat med Agenda 2030. En mer detaljerad beskrivning av slutsatser i relation till den svenska kontexten generellt och Formas specifikt återfinns i avsnitt (7.3 och 7.4).

⁸⁵ Lundin och Schwaag-Serger, 2018, *Agenda 2030 and a transformative innovation policy*

Tabell 4. Sammanställning av inspiration från länderna i relation till rapportens frågeställningar

Frågeställning	Finland	Nederländerna	Kanada
Hur har Agenda 2030 integrerats i den nationella forsknings- och högskolepolitiken?	<ul style="list-style-type: none"> Gynnsam kombination av engagemang bottom-up och styrning top-down. Förankring genom att ledarskapet ligger hos premiärministern. Har utvärderat sitt nationella arbete med SDG:erna. 	<ul style="list-style-type: none"> Styrka i att samla samhällsaktörer tidigt i processen. Starkt engagemang bottom-up som ger engagemang och drivkraft. 	<ul style="list-style-type: none"> Agenda 2030 har varit lätt att applicera i en nationell kontext och har bred samhällsförankring som följd av lång tradition av hållbarhetsarbete. Världsledande i uppföljningen av Agenda 2030.
Hur har forskningsfinansierare och innovationsmyndigheter arbetat med Agenda 2030?	<ul style="list-style-type: none"> Ställer motkrav på SDG-uppfyllelse. Kombinerar bistånds- och innovationstänk på ett innovativt sätt. Finansierar interdisciplinär forskning vilket är viktigt för målkonflikter i SDG:erna. 	<ul style="list-style-type: none"> Tvärdisciplinära forskningsinitiativ som möter utmaningen kring målens inbördes beroende. Specifika utlysningar kring SDG:erna. Internt verktyg för att bedöma projekt, program och verksamheter mot SDG:erna. 	<ul style="list-style-type: none"> Gemensam fond mellan tre nationella forskningsråd uppmuntrar till icke-traditionell forskning inom nya områden, för att möta samhällsutmaningar.
Hur har lärosäten integrerat Agenda 2030 i sin högre utbildning och forskning?	<ul style="list-style-type: none"> Agenda 2030 har blivit en "hygienfaktor" för universiteten. Aktiva i det nationella och internationella arbetet med Agenda 2030. Utvecklat innovativa verktyg för att avancera SDG-arbetet. 	<ul style="list-style-type: none"> Lärmoduler kopplat till SDG:erna. Integrering av Agenda 2030 i utbildningsprogram. Kommunikation i form av storytelling och lärmoduler. 	<ul style="list-style-type: none"> Utvecklat Hub för lärande kring varje SDG. Öppna utbildningsresurser och material om SDG:erna.

Inspirationen i nästa kapitel är uppdelad utifrån två aspekter: dels kopplat till forsknings- och innovationspolicy och relationen till Agenda 2030 i ett större perspektiv, dels hur Formas som organisation kan utveckla sitt eget arbete med Agenda 2030.

7.3 Inspiration: Policyutveckling inom forskning och innovation och kopplingen till Agenda 2030

I detta avsnitt följer en lista på idéer och inspiration från hur Finland, Nederländerna och Kanada arbetar med Agenda 2030 inom forsknings- och innovationsområdet och som kan utgöra inspiration till inspel till kommande proposition på forskning och innovationsområdet.

Verka för tydligare styrning mot Agenda 2030 i forsknings- och innovationspolitiken på nationell nivå. Som tidigare poängterats noterar Ramboll en internationell tendens att förlita sig på organisationernas goda vilja och frivilliga arbete mot Agenda 2030-målen. En mjuk styrning är en bra grund men för att få genomslagskraft och legitimitet i en bredare samhällskontext bör detta kombineras med en tydligare styrning. Finland är ett bra exempel där landet lyckats kombinera ett samhällsengagemang (så kallade åtaganden) med ett nationellt ledarskap och styrning. Ett led i arbetet för Formas del skulle kunna vara att verka för att Agenda 2030 blir ett övergripande ramverk för den nya forskningspropositionen snarare än en separat del i propositionen eller för enskilda satsningar och verktyg.

Verka för att nationella forskningsprogram omsluts av Agenda 2030 som ramverk. De nationella forskningsprogrammen i Sverige bidrar till förutsägbarhet i forskningsfinansieringen och för samman relevanta intressenter för forskningens resultat. Programmen, såväl hos Formas som andra berörda forskningsfinansierade myndigheter, behöver följa en helst myndighetsgemensam programlogik. Detta skapar ytterligare transparens och tydlighet i utbudet av forskningsfinansiering och baseras på Agenda 2030. Agenda 2030 skulle därmed genomsyra alla utlysningar inom programmen. Ett sådant arbete har påbörjats bland annat på Formas är något Formas kan verka för. Finlands Akademi tar nu steg åt samma håll genom att börja ställa krav på Agenda 2030-redogörelse i myndighetens utlysningar. Även i Kanada förutses nationella forskningsfinansierare röra sig åt det hållet i samband med den federala regeringens allt tydligare Agenda 2030-politik.

Arbeta för att involvera en bredd av aktörer i arbetet med Agenda 2030. Ett sätt att skapa intresse och engagemang för de resultat som respektive insats förväntas leda till är att involvera olika typer av samhällsaktörer (till exempel civilsamhälle, forskarsamhället och näringsliv) i policyarbetet och även i utvecklingen av till exempel forskningsprogram. Genom att akademien och andra aktörer deltar tidigt ökar i sin tur möjligheterna till evidensbaserad policyutveckling. Detta är exempelvis en tydlig trend utifrån Nederländernas modell. I OECD-rapporten⁸⁶ poängteras att det är en internationell trend att forskningspolitiken kopplat till Agenda 2030 allt mer söker nya samarbeten med icke-traditionella aktörer, såsom civilsamhälle och näringsliv. Detta för att öka intresset för, och engagemanget i, den forskning som bedrivs och därmed göra den mer tillämpad och praktiskt användbar i samhället.

Fortsätt påverka mot en mer tvärdisciplinär forskningspolitik. Många av de som Ramboll har intervjuat pekar på att det är målens inbördes relation och målkonflikterna dem emellan som är i behov av nya forskningsinsatser. Nederländerna har traditionellt varit framstående inom detta. Att verka mot en forsknings- och innovationspolitisk med denna inriktning kan därför vara av stor vikt för både forskningsutvecklingen och Agenda 2030. Även SEI⁸⁷ och Agenda 2030-delegationen i sitt betänkande⁸⁸ drar liknande slutsatser, det vill säga att forskningsfinansiärers utlysningar bör uppmuntra tvärdisciplinära och sektoröverskridande samarbeten och tydligare koppla samman vetenskapliga resultat med beslutsfattande, exempelvis genom tidig involvering av relevanta aktörer.

Understöd korta kontaktvägar mellan forskning och politik. Det finns en inboende problematik i att politik eftersträvar att vara evidensbaserad samtidigt som forskningen många gånger genomförs i betydligt längre processer. Politikutveckling och forskningsresultat riskerar således hamna i otakt, med minskat utbyte som resultat. Arbetet med Agenda 2030 är ett område där detta riskerar att hända och där politiken riskerar att inte hinna fånga upp de forskningsresultat som produceras, eller ens ha kännedom om att de finns. Finland har framgångsrikt lyckats minska avståndet mellan politik och forskning genom fler tidiga dialoger och större involvering i tidiga rigningsfaser av forskningsinsatser och program, vilket kan utgöra en inspiration till en svensk kontext.

Påverka mot ökad samverkan mellan forskningsfinansiärer. I Sverige finns i jämförelse med andra länder relativt många tematiska forskningsfinansiärer. I gränslandet mellan myndigheternas respektive ansvarsområden finns möjlighet att utveckla starka gemensamma insatser kopplade till Agenda 2030. Ett exempel är myndighetsgemensamma utlysningar inom ramen för de nationella forskningsprogrammen, vilket även vidare borde uppmuntras. Exempelvis skulle delar av programmen kunna öronmärkas för gemensamma fondsatsningar mot Agenda 2030. Ett exempel på när forskningsfinansiärer går samman finns från Kanada (The New Frontiers in Research Fund). Gemensamma satsningar har möjlighet att bidra till svensk konkurrenskraft och forskningsutveckling kopplat till Agenda 2030 och därmed till Sveriges ambition om att vara ledande inom Agenda 2030.

7.4 Inspiration: Hur Formas kan utveckla sitt arbete med Agenda 2030

Den andra delen av inspiration från kartläggningen handlar om hur Formas som organisation kan arbeta vidare med Agenda 2030 baserat på de lärdomar som går att hämta från relevanta organisationer i de studerade länderna. Detta berör frågor kring organisationens implementering av

⁸⁶ OECD, *OECD Science, technology and innovation outlook*, 2018.

⁸⁷ Stockholm Environmental Institute (SEI), 2018, *Forskning för Agenda 2030. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt*. Rapport framtagen på uppdrag av Formas.

⁸⁸ SOU 2019:13. *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet*. Betänkande av Agenda 2030-delegationen.

Agenda 2030, hur man arbetar tillsammans med sina samarbetspartners och hur organisationen kan sprida kunskap kring Agenda 2030 och följa upp arbetet med SDG:erna.

Våga ta ledarskap inom Agenda 2030. Det finns alla möjligheter för Formas att ta ledarskap kring Agenda 2030 i de noder, forskningsprogram och samarbeten som Formas finansierar. Rambolls studie pekar på att många organisationer är i ett inledande skede kring implementeringen av Agenda 2030. Det finns således ett fönster för att ta större ledarskap för Agenda 2030 och för hur forskningsfinansierande myndigheter kan använda Agenda 2030 som övergripande ramverk för all verksamhet. Formas har kommit relativt långt fram i arbetet med Agenda 2030 genom ett tydligt organisatoriskt intresse för frågan och tillgång till explícita program och verktyg.

Överväg implementering i alla strategier. Om Formas vill att Agenda 2030 ska utgöra ett övergripande ramverk för organisationens verksamhet krävs en tydligare styrning mot detta samt att det genomsyrar samtliga strategier och styrdokument (nu integrerat i Formas internationella strategi). Detta innebär också ett fortsatt analysarbete kring hur Agenda 2030 kan "översättas" till en Formas-kontext och hur organisationen gör arbetet med Agenda 2030 till sitt eget, antingen genom att fokusera på enskilda mål utifrån Formas tematiska fokus, eller holistiskt på målens helhet och inbördes relation. Eller en kombination av båda.

Fördjupa arbetet med implementeringen i verksamheten i stort. Formas har gjort en hel del kartläggande arbete av sin verksamhet mot SDG:erna. Målet framåt bör vara att fördjupa integrering av verksamheten och länka alla program, utlysningar, beslutsunderlag etc. mot SDG:erna. Att kontinuerligt arbeta med Agenda 2030 på detta sätt kräver initialt att interna resurser avsätts och knyts till arbetet.

Genomför utlysningar med fokus på tvärvetenskap. Målens inbördes relation och dess konflikter diskuteras livligt i genomförda intervjuer och i den offentliga debatten och verkar vara nästa stora steg i Agenda 2030. Att påverka forskningen i denna riktning är av stort intresse för Agenda 2030-implementeringen internationellt. Inspiration kan hämtas från Nederländerna där flera aktörer gått samman med gemensamma utlysningar med fokus på målen och dess inbördes relation (The Joint Research Program). Formas har redan tagit steg i denna riktning vilket har potential att fördjupas ytterligare.

Stimulera aktörssamverkan. Agenda 2030 är bred och det finns många spännande idéer kring att samla aktörer från samhällets olika delar. Här finns även möjlighet att stimulera till icke-traditionella samarbeten genom Formas olika utlysningar. Till exempel har Statistics Canada gått ihop med civilsamhället för att ta fram uppföljningssystem och databaser över indikatorer för att mäta SDG:erna på ett mer anpassat sätt.

Stimulera internationalisering. För att öka internationaliseringen av svensk forskning finns det anledning att överväga nya typer av utlysningar för att finansiera större strategiska ansökningar till internationella forskningsprogram inom hållbarhet. Här utgör bland annat arbetet på Aalto universitet ett intressant föregångsexempel.

Utveckla organisationsinterna verktyg för att värdera arbetet med Agenda

2030. En idé kan vara, att likt TNO i Nederländerna eller Göteborgs Centrum för hållbar utveckling, utveckla eller använda ett internt verktyg där medarbetarens, enhetens, programmets etc. verksamhet går att kartlägga mot SDG:erna. Detta kan stärka individens drivkraft i arbetet mot Agenda 2030 och visualisera den enskildes bidrag till samhällsförändring, vilket på sikt stärker och förenklar den övergripande implementeringen av Agenda 2030 i organisationen.

Ta fram ett uppföljningssystem för det egna arbetet med Agenda 2030 (fokus på implementeringen snarare än målen i sig).

För att mäta förändring och påverkan krävs ett uppföljningssystem för hur organisationen implementerat Agenda 2030 i sin verksamhet. Ramboll har inte i analysen hittat någon organisation som gjort detta på ett systematiskt sätt. Här finns möjlighet för Formas att ta på sig ledartröjan nationellt och internationellt.

Överväg utveckling av kommunikativa verktyg kring Formas eget arbete med Agenda 2030 men också ur ett lärandeperspektiv.

Utvecklade kommunikationsinsatser om Agenda 2030 torde leda till ett bredare samhällsengagemang. Många organisationer i den här studien gör mycket bra men få har haft möjlighet eller avsatt resurser att kommunicera detta på ett tydligt och lärande sätt. RSM i Nederländerna kan utgöra inspiration för hur Formas kan höja kunskapen om Agenda 2030 och utveckla läromoduler för målen generellt och samtidigt göra sitt eget arbete på området mer välkänt.

7.5 Avslutande reflektioner kring huvudsakliga framgångsfaktorer och utmaningar i Agenda 2030-arbetet

Från kartläggning kan ett par framgångsfaktorer och hinder identifieras. Dessa har berörts tidigare i rapporten men sammanställs kortfattat nedan.

En viktig framgångsfaktor oavsett vilken nivå som diskuteras är att det krävs en **kombination av styrning top-down och engagemang bottom-up**. Det krävs riktad styrning och ledarskap för att få tyngd i arbetet. Detta i sin tur bör kombineras med att stimulera samhälleligt engagemang. **Det krävs även ett brett fokus och involverat partnerskap kring Agenda 2030.** Här, för att möta bredden och komplexiteten i Agenda 2030, handlar det om att hitta nya samarbetsmöjligheter mellan discipliner och typer.

Vidare är det viktigt **att kontextualisera Agenda 2030 till sin egen verklighet och därmed sätta realistiska mål för den egna verksamhetens bidrag till Agenda 2030.** Antingen genom att fokusera på enskilda tematiska mål eller på målen som helhet, dess inbördes relation och/eller konflikter dem emellan.

De utmaningar som måste hanteras berör främst **bredden i Agenda 2030.** På ett sätt inkluderas hela samhället i Agenda 2030 och det kräver således, som tidigare nämnt, en mer avgränsad tolkning av vad arbetet med Agenda 2030 innebär för varje enskild samhällsaktör. I vissa länder och organisationer har **Agenda 2030 begränsats till biståndet**, vilket utgör viss problematik i och med att det inhemska eller organisatoriska arbetet med Agenda 2030 riskerar att prioriteras ned. En annan risk är att **Agenda 2030-arbetet stannar vid att bli en kategorisering av verksamheter och arbete som redan görs.** Detta är framförallt en risk i länder och organisationer som redan initialt ligger långt fram i hållbarhetsarbetet och rankas högt i SDG-relevanta mätningar (exempelvis Sverige). Det som kommer krävas framöver är att forma nya, gemensamma och innovativa typer av insatser med Agenda 2030 som övergripande ramverk och målbild.

8. KÄLLOR

Explorativa intervjuer i Sverige (telefon):

Eleonore Stureborg, Vinnova, 2019-02-06
Katarina Sundberg, Agenda 2030-delegationen, 2019-02-05
Åsa Persson, Stockholm Environment Institute, 2019-02-06
Sylvia Schwaag Serger, Lunds universitet, 2019-03-15
John Tumpane, Formas, 2019-03-13
Martin Wikström, IVA, 2019-02-07
Sara Karlsson, Regeringskansliet, 2019-02-01
Martin Eriksson, Chalmers, 2019-03-14
Karin Larsdotter, Kungliga Tekniska Högskolan, 2019-02-06
Karin Larsdotter, KTH, 2019-02-06
Toni Rumpf, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2019-02-08

Intervjuer i Finland (Skype):

Riina Vuorento, Ministry of Education and Culture, 2019-03-08
Eeva Furman, Finnish Environment Institute, 2019-02-28
Kaisa Korhonen-Kurki, Helsingfors universitet, 2019-03-05
Meri Löyttyniemi, Aalto universitet, 2019-03-08
Christopher Palmberg, Business Finland, 2019-03-11
Laura Raaska, Academy of Finland, 2019-03-18

Intervjuer i Nederländerna (Skype):

Jelle Maas, Wageningen University & Research, 2019-04-03
Hugo von Meijenfeldt, Ministry of Foreign Affairs, 2019-03-01
Eric Breekens, Netherlands Organisation for Science Research, 2019-03-08
Matihlde Miedema, Netherlands Organisation for Applied Scientific Research, 2019-03-14
Rob Van Tulder, Rotterdam Erasmus School of Management, 2019-03-25
Roel Kamerling, Delft University of Technology, 2019-03-11
Eva Rood, Rotterdam Erasmus School of Management, 2019-04-20
Karel Brassier, Ministry of Education, Culture and Science 2019-04-20

Intervjuer i Kanada (Skype):

Gail Haarsma, Government of Canada, 2019-03-11
Cara Williams, Statistics Canada, 2019-03-21
Patricia Latendresse, Canada Foundation for Innovation, 2019-03-18
Nadia Sohier Zaman, Natural Sciences and Engineering Research Council of Canada, 2019-04-04
Mike Simpson, British Columbia Council for International Cooperation, 2019-04-02
John Beale, University of Waterloo, 2019-03-19
Christie Nairn, University of Manitoba, 2019-03-20

Skriftliga källor:

Bernstein, Johannah, 2018, *Drawing on good Sustainable Development Goals practices – Options for Sweden*.

Sachs, J., Schmidt-Traub, G. Kroll, C., Lafortune, G. Fuller, G., 2018, *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

OECD, 2017, *Measuring distance to the SDG targets. An assessment of where OECD countries stand.*

OECD, 2017, *OECD Reviews of Innovation Policy: Finland 2017.*

Regeringskansliet, 2018, *Handlingsplan Agenda 2030. 2018–2020.* Fi 2018:3.

Regeringskansliet, 2016, *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft.* Regeringens proposition 2016/17:50.

Regeringskansliet, 2009, Förordning (2009:975) med instruktion för Vetenskapsrådet.

SOU 2019:13. *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet.* Betänkande av Agenda 2030-delegationen.

Stockholm Environmental Institute (SEI), 2018, *Forskning för Agenda 2030. Översikt av forskningsbehov och vägar framåt.* Rapport framtagen på uppdrag av Formas.

Universitetskanslet, 2017, *Universitets och högskolors arbete med att främja en hållbar utveckling,* Rapport 2017:12

Ministry of Education, Culture and Science, *Vision 2025- choices for the future.*

Knowledge Coalition, *Dutch national research Agenda.*

NWO, NWO Strategy 2019-2022, *Connecting Science and Society.*

TNO, *Flywheel of innovation in the Netherlands,* Strategic Plan 2018-2021.

Ministry of Education, Culture and Science, *Strategic Agenda for Higher Education, Research and Science.*

TU Delft, *Impact for a better society,* Strategic framework 2018-2024.

Tillväxtanalys, 2017, *International scanning of research programmes that focus on societal challenges.*

Lundin; Schwaag Serger, 2018, *Agenda 2030 and a Transformative Innovation Policy*

Government of Finland, 2016, *Finland Voluntary National Review.*

Government of Finland, 2017, *Report on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development.*

Undervisnings- och kulturministeriet: *Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030.*

Government of Canada, 2016, *A Federal Sustainable Development Strategy for Canada 2016-2019.*

Government of Canada, 2018, *Canada's Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development.*

University of Waterloo, 2017, *Environmental Sustainability Strategy*.

University of Manitoba, 2016, *Sustainability Strategy 2016-2018*.

Chalmers vision och strategi, 2016-2022.

EU-kommissionen, 2018, *European Innovation Scoreboard 2018*.

Hemsidor för informationsunderlag - Sverige och globalt

<http://www.sgi-network.org/2018/Governance>

<http://www.sgi-network.org/2018/About>

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskolelag-19921434_sfs-1992-1434

<https://www.lu.se/article/lunds-universitet-satsar-64-miljoner-pa-forskarskola-inom-agenda-2030>

<https://sdgimpactassessmenttool.org/>

Hemsidor för informationsunderlag - Finland

<http://sdgtoolkit.org/wp-content/uploads/2017/02/FINLAND-Voluntary-National-Review-Executive-Summary-2016-1.pdf>

https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1519VNK_J1117_Government_Report_2030Agenda_KANSILLA_netsti.pdf

<https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=30301>

<https://minedu.fi/sv/visio-2030>

Finland Voluntary National Review (2016)

Government Report on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Undervisnings- och kulturministeriet: Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030

<https://www.aka.fi/sv/om-akademin/>

Hemsidor för informationsunderlag - Nederländerna

<https://www.sdgcharter.nl/meettheteam>

<https://www.sdgcharter.nl>

<https://www.nwo.nl/en/research-and-results/programmes/joint+sdg+research+initiative>

<https://www.nwo.nl/en/about-nwo/mission+and+vision>

<https://www.tudelft.nl/global/stories/>

<https://www.rsm.nl/sdgs/>

<https://www.rsm.nl/positive-change/series-on-positive-change/>

Hemsidor för informationsunderlag - Kanada

<http://www.parl.ca/DocumentViewer/en/42-1/bill/C-57/royal-assent>

<https://alliance2030.ca/canadian-government-launches-portal-online-consultations-sdgs/>

<https://alliance2030.ca/>

<https://uwaterloo.ca/sustainable-development-solutions-network-canada/>

http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/esd_fs_e_43324.html

http://2016-2019.fds-sfdd.ca/downloads/FSDS_2016-2019_Final.pdf

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/062.nsf/eng/home>

<https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/canada>

https://uwaterloo.ca/sustainability/sites/ca.sustainability/files/uploads/files/environmental_sustainability_strategy_accessible.pdf

https://www.timeshighereducation.com/rankings/impact/2019/overall#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/undefined

BILAGA 2 URVAL AV LÄNDER

Land/Region/Länder	Vita länder (grundläggande indikatorer)		Vita länder (grundläggande indikatorer)										Kvalitativa värden (grundläggande indikatorer)		Vita länder (grundläggande indikatorer)		Kvalitativa värden (grundläggande indikatorer)		
	SDG Global Index Score (0-100)	SDG Index Score (0-100)	SDG Index Score (0-100)	Average of top 3 university research (0-100)	Research and innovation (0-100)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)	Government R&D expenditure (% of GDP)
Colombia	666	74	25.8	21	0.1	21	0.2	21	21	63	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Costa Rica	801	7	74.6	5	2.5	1	3.0	7	31	31	309.4	1	1	1	1	1	1	1	1
Denmark	846	2	58.1	14	2.4	2	3.0	6	22	22	140.1	3	3	3	3	3	3	3	3
Finland	810	3	54.8	15	1.9	8	2.9	8	31	31	195.1	4	4	4	4	4	4	4	4
Nederländerna	755	11	67.6	9	1.8	9	2.0	17	35	35	135.9	5	5	5	5	5	5	5	5
Kanada	748	20	77.4	3	1.6	16	1.6	20	34	34	121.2	9	9	9	9	9	9	9	9
Norge	812	6	51.0	16	2.0	4	1.9	18	38	38	119.7	22	22	22	22	22	22	22	22
Singapore	713	43	76.7	4	2.0	6	2.2	15	25	25	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Sverige	718	41	47.9	18	1.5	13	4.3	1	32	32	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Södra Korea	767	14	92.2	2	1.5	22	1.7	39	33	33	285.5	7	7	7	7	7	7	7	7
Tyskland	823	4	74.0	6	1.3	16	2.9	9	31	31	156.5	8	8	8	8	8	8	8	8
Australien	729	37	72.3	8	2.1	3	2.2	14	25	25	118.9	13	13	13	13	13	13	13	13
Japan	785	15	62.4	11	0.8	39	3.3	3	33	33	207.4	15	15	15	15	15	15	15	15
Slovenien	600	8	26.1	20	1.6	10	2.2	13	43	43	97.6	17	17	17	17	17	17	17	17
Sydkorea	774	19	62.7	12	1.2	17	4.2	2	31	31	229.2	6	6	6	6	6	6	6	6
Osterrike	800	9	46.4	17	1.4	14	3.1	5	36	36	121.3	10	10	10	10	10	10	10	10
Spanien	759	10	43.7	19	2.0	7	2.2	12	38	38	120.8	11	11	11	11	11	11	11	11
Frankrike	812	5	60.9	13	1.1	18	2.2	11	42	42	115.5	14	14	14	14	14	14	14	14
USA	710	35	92.8	1	1.3	15	2.8	10	26	26	203.2	16	16	16	16	16	16	16	16
Kina	701	54	72.4	7	0.3	20	2.1	16	43	43	79.4	18	18	18	18	18	18	18	18
Sverige	810	1	66.3	10	2.0	5	3.3	4	39	39	149.9	2	2	2	2	2	2	2	2